

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЬЭС

Сурэтхэр А. Гусевым
тырихыгъэх.

Лъапсэу агъэпытагъэм зиубгъушт

Урысыем культурэм и Ильэс зэрэщыкIуагъэм дунэ мэханэ иI. Адыгеир ащ зэрэхэлэжыагъэм фэгъэ-хыгъэ зэфэхьысыж зэхэхэр республикэм и Къэралыгъо филармоние тыгъуасэ щызэхашагъ.

Гъогужые пльыжъу филармонием ыпашхъэ кышхызылауахыгъэм кIэлэцIыкIу купхъу «Мыекыуапэ инэфылъэхэр», «Казачатэр», «Майкопчанокэр», «Ошъадэр», нэмыкIхэри щыуджыгъэх. ЗэлукIэгур къэзыгъэдэхагъэр ныбжьыкIэхэр зэхэтхэу адыгэ, урыс къашъохэр кызыррашыгъэр, оредхэр кызыррауагъэр ары.

АР-м и Лышхъу Тхьаклушынэ Аслъан, Адыгейм и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Правительствэм икыулыкIуашэхэр, районхэмрэ къалэхэмрэ культурэмкIэ ялофышIэхэр зэхэхэм хэлэжыагъэх. Ти Лышхъу культурэм и Ильэс зэрэклауагъэр зэфихысыжыгъэ, лофшагъу ялэхэр тапэки зэрэлагъэкIотэцхтхэм зэрэпылыщтыр кылуагъ.

Цыфхэр анахъу зыгъэгъу-

шылауагъэхэм ащыц аудио-видео-аппаратурэи зэтэгъэпсыхъгъэ автобус Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Гупчэ шухъафтын зэрэфишыгъэр. Район тхыльеджапIэхэм, культурэм илофышIэхэм агъэфедэн альэ-кIышт автомобилхъу «Газель» зыфалохэрэр районхэм экIэ-ми, АР-м и ЛъапкIэ тхыльеджапIэ аратыгъэх. Лышхъуэр район пэпчэ илыкIо гушылэгъу фэхъузэ, автомобилхъэм ялункIыбзэхэр афигъэшъуашэ-цтыгъ.

Ансамблэхэм ахэтхэр икIэ-рыкIэу пчэгум кышхъэшъох. Тхьаклушынэ Аслъан адыгэ шуа-шэр зышхыгъ пшъашъэм кыдэ-шъо, зэхэхэм зеушъомбгъу.

Филармонием зэлукIэр цылагъэкIотэцхтхэм. ЛъапкIэ ис-кус-ствэм ибаиныгъэхэр, Iэпэщыс-хэр ащ кышхыгъэлъэгъуагъэх.

Тхьаклушынэ Аслъан лъапкIэ тхыпхъэхэм, адыгэ шуашэхэм, унагъом ищыкIэгъэ Iэмэ-псы-мэхэм япIыгъ, искусствэм ило-фышIэхэу Сетэ Сафьет, Гумэ Ларисэ, ГостэкIо Руслъан, нэ-мыкIхэм гушылэгъу афэхъугъ, ялэпэлэсаныгъэ осэ ин фишыгъ.

Филармонием щыкIогъэ зэ-хэхэм Тхьаклушынэ Аслъан зэрэщыхыгъэунэфыкIыгъу, культурэм и Ильэс лъапкIэхэр нахъ зэфышагъэх. Культурэм хэхъоныгъу ышыгъэхэр Олим-пиадэ джэгунхъу Шъачэ цы-кIуагъэхэм къащылъэгъуагъ.

2014-рэ ильэсым культурэм ылапсэ агъэпытагъ, ащ ишлуа-

гъэкIэ шыкIагъу ялэхэр дагъэ-зыжынхэмкIэ амалэу алэ-кIэ-лыр нахъыбэ хъугъэ. Лы-шхъуэм кызыррауагъу, рес-публикэм ит псэупIэ пстэури концертхэр къащатын, спектак-лэхэр къащагъэлъэгъон альэ-кIыным афытырагъэпсыхъэх. ТхыльеджапIэхэм техникэу ялэр бэкIэ нахъышлу мэхъу. Интер-нетым епхыгъэхэу зэрэлажъэ-хэрэм ишлуагъэкIэ зэхъокIы-ныгъэ инхэр ялофшIэн фэ-хъух.

Тхьаклушынэ Аслъан «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ ар-тист» зыфилорэ щытхъуцIэр зы-фагъэшъошагъэхэу Къэбыхъэ

Анзор, Елена Лепиховам, Тхьа-гъэпсэу Мосэ афэгъушлуагъ, тхыпхъэмрэ бгъэхалхъэхэмрэ аритыжыгъэх. «Адыгэ Респу-бликэм культурэмкIэ изаслу-женнэ IофышI» зыфилорэ цIэр афаусыгъ Анцокоу Нинэ, Ба-дые Къэпплан, Елена Каго-сян. Лышхъуэм ирэээныгъэ тхыпхэр аритыжыгъэх Татьяна Арестенкэм, СихъаджэкIо Ири-нэ, Уджыхъу Аминэт.

Адыгэ Республикэм и Пар-ламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр зэхэхэм кышхыгъу-шылагъ, культурэм лъапкIэхэр зэрэзэфышхэрэр кышхыгъэщыгъ. Культурэ зэфэхъаф зилэ лъэпкIхэм языкIыныгъэ шы-лэ-ныгъэм зэрэщыпытэрэр хигъэ-унэфыкIыгъ. Парламентым и Щытхъу тхыпхэр Елена Шурко ыкIи Пэнэшъу Фатимэ ариты-жыгъэх.

Республикэм культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мыхъамэт АР-м и Лышхъу, Парламен-тымрэ Правительствэмрэ куль-турэм и Ильэс ялахышлу зэрэ-халхъагъэр, республикэм ижурналистхэм зерафэразэр кылуагъ, пэрытхэм шухъаф-тынхэр афишыгъэх.

Концертэу ТIэшъу Светла-нэрэ Хъакъуй Аслъанрэ зэ-рашагъэм купхъу «Налмэсыр», «Исламыер», «Русская уда-лыр», «Ошъутенэр», нэмыкIхэри хэлэжыагъэх.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Юфшлагъэхэмрэ пшъэрылъыкIэхэмрэ

Адыгеим хэбзэукуьоныгъэхэр щызэрамыханхэм-кIэ ведомственнэ комиссием зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ иIагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ АР-м и Лышхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашэу Владислав Федоровым. Юфтхьабзэм хэлэжъагъэх республикэм и вице-премьерэу Наталья Широковар, министрэхэу Долэ Долэтбий, Мэрэтыкьо Рустем, Хьуажь Аминэт, Осмэн Альберт, муниципальнэ образованиехэм ыкIи хэбзэухьумэкIо кьулыкьухэм яЛыкIохэр, нэмыкIхэр.

КIэлэцIыкIухэм языгъэпсэ-фыгъо ыкIи япсауныгъэ зы-щагъэпытэрэ уахътэр 2014-рэ илъэсым зэхэщагъэ зэрэхьу-гъэм изэфэхьысыжъхэм афэ-гъэхьыгъагъ апэрэ Юфыгъоу кьэзэрэуугоигъэхэр зытегушы-лагъэхэр. АР-м ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэм-кIэ иминистрэу Осмэн Аль-берт кьызэрилуагъэмкIэ, мы кампанием изэхэщэн зэкIэм-кIи сомэ миллиони 172,5-рэ республикэм щыпIэуагъэхьагъ. Ащ щыцэу сомэ миллиони 116,68-р республикэ бюджет-тым, муниципалитетхэм ябюд-жетхэм сомэ миллиони 6,23-рэ кьахахыгъ. ЩыIэныгъэм чы-плэ кьин ригъэуцогъэ кIэлэ-цIыкIухэм языгъэпсэфыгъо уахъ-тэ изэхэщэн тегъэлпсыхьагъэу сомэ миллион 48,25-р феде-ральнойнэ гупчэм кьытIупщыгъ. Мы илъэсым кьыкIоцI Адыге-им щыпсэурэ нэбгырэ мин 23-рэ фэдизмэ загъэпсэфын ыкIи япсауныгъэ агъэпытэн

амал ялагъ. Мыщ фэдэ фэлэ-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ зы-гъэпсэфыплэхэм япшъэрылъ-хэр зэрифэшъуашэу зэрэзэшлуа-хыгъэр, мыхъун кьызэрашы-мыхъугъэр министрэм кьы-луагъ. АщкIэ Юфышхо зышIэ-гъэ министерствэхэм, кьулы-кьухэм, ведомствэхэм афэрэ-загъ.

Хьапсым кьыдэкIыжыгъэ цыфхэр щыIэныгъэм хэгъэ-гъозэжыгъээнхэмкIэ Юфхэм язытет зыфэдэм, ахэм ыкIи зыныбжъ имыкьугъэхэу хэбзэ-укуьоныгъэ зезыхьагъэхэм Юф-шIэплэ чыплэхэр ягъэготы-гъэнхэмкIэ ашIэрэм кьытегу-щылагъ цыфхэм ЮфшIэплэ ягъэ-гъотыгъэнымкIэ кьэралыгъо кьулыкьум и ГьэлорышIэплэу АР-м щыIэм ипашэу Галина Цыганковар. Ащ кьызэрилуа-гъэмкIэ, 2014-рэ илъэсым ищы-лэ мазэ кьыщегъэжъагъэу шэкIогъум нэс хьапсым кьы-дэкIыжыгъэхэу ЮфшIэплэ лъы-хьурэ нэбгырэ 48-мэ Гьэлоры-

шIэплэм зыкьыфагъэзагъ. Ахэм ащыцэу нэбгырэ 17-мэ Юф-шIэплэхэр арагъэгъотыгъэх, 18-р учетым хагъэуцуагъ. Ащ дакIоу кьулыкьум кьемыопла-гъэхэм фытыныгъэу ялэхэр агу-рагъалох, вакансиеу щылэхэр кьафалуатэх. Хьапсым кьыдэ-кIыжыгъэхэр щыIэныгъэм хэ-гъэгозэжыгъээнхэм пае, мы-бэми, зэтыгъо ахъцэ Iэпылэгъу араты.

Мы Юфыгъом епхыгъэу нэ-ужым кьэгушылагъэх АР-м хэгъэу кIоцI ЮфхэмкIэ и Ми-нистерствэрэ бзэджащIэхэм пшъэдэкIыжъ ягъэхьыгъэным-кIэ федеральнойнэ кьулыкьум и ГьэлорышIэплэу республикэм щылэмрэ ялыкIохэр. Хьапсым кьыдэкIыжыгъэ цыфыр об-ществэм зэрищыкIагъэр гуры-гъэлогъэныр, ащ тэфэрэ со-циальнойнэ Iэпылэгъур егъэготы-гъэныр пшъэрылъ шъхьалэу хэбзэухьумакIохэм кьалэуагъ. Мыщ фэдэ чыплэхэм кьадэ-кIыжыгъэхэм зыдагъэзэжыщт псэуплэ ыкIи ЮфшIэплэ ямылэу бэрэ кьызэрэхэкIырэм игумэ-кIыгъуи кьэгушылагъэхэм кьы-хагъэщыгъ. Ар дэгъэзыжы-гъэным пае кьулыкьу зэфэ-шъхьафхэм яЮфшIэплэ нахь агъэлъэтын фаеу пстэуми алытагъ.

Юфтхьабзэм икIэхым ыпшъэ-кIэ зигугъу кьэтшыгъэ рес-публикэ ведомственнэ комис-сием 2015-рэ илъэсым зэхэ-сыгъоу илэщтхэм яплан кьэ-зэрэуугоигъэхэм зэдаштагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зэфэхьысыжъхэр ашIыгъэх

Хэбзэнчъэу чыгхэр изыупкIыхэрэм ыкIи пхъэр зыгъэхьазырхэрэм апэшIуекIогъэным лъыплъэрэ межведомственнэ комиссием тыгъуасэ зэхэсыгъо иIагъ. Юфтхьабзэм хэлэжъагъэх Адыгэ Республи-кэм и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широ-ковар, министерствэхэм ыкIи кьулыкьу зэфэшъ-хьафхэм япашэхэр.

Адыгэ Республикэм имэз-хэмкIэ ГьэлорышIэплэм ипашэу Былымыхъэ Рэщидэ хэбзэн-чъэу чыгхэр изыупкIыхэрэм ыкIи пхъэр зыгъэхьазырхэрэм апэшIуекIогъэнымкIэ 2013 — 2014-рэ илъэсхэм Юфэу ашIа-гъэм изэфэхьысыжъхэр кьы-шыгъэх. Ащ кьызэрилуагъэм-кIэ, хэбзэнчъэу чыгхэр изы-упкIыхэрэм апэшIуекIогъэным пае Адыгэ Республикэм имэз-хэмкIэ ГьэлорышIэплэр икIэ-щакIоу АР-м хэгъэу кIоцI Юф-хэмкIэ и Министерствэ, щы-нэгъончъэнымкIэ федеральнойнэ кьулыкьум и ГьэлорышIэплэу АР-м щыIэр, АР-м кощын Юф-хэмкIэ икьулыкьу, чыплэ зы-гьэлорышIэжыын кьулыкьухэм зэпхыныгъэ адырIэнымкIэ комитетыр ягъусэхэу 2011 — 2014-рэ илъэсхэм ателытэгъэ пэшIорыгъэшъ Юфтхьабзэхэр зэхэщагъэх. Чыгъ цыкIухэр кьэухьумэгъэнхэм, мэххэр кьы-зэтырагъээнхэм апае инвен-

таризацием епхыгъэ ЮфшIэпхэр рагъэкIокIыгъэх. Ащ ишлуагъэ-кIэ ахэр кадастрэм иучет ха-гъэуцощтых. ПэшIорыгъэшъ Юф-тхьабзэу «Мэххэр» зыфилорэм кьыдыхэлъытагъэу хэгъэу кIоцI ЮфхэмкIэ ыкIи кощын Юф-хэмкIэ кьулыкьушIэхэр ягъу-сэхэу республикэм икьалэ-хэм, ирайонхэм уплэкIунхэр ащырагъэкIокIых, хэбзэнчъэу чыгхэр изыупкIыхэрэм ыкIи зыгъэхьазырхэрэр кьыхагъэ-щых, ахэм пшъэдэкIыжъ ара-гъэхьы.

ГушыIэм пае, 2014-рэ илъэ-сым УФ-м имэз фонд лъы-плъэн Юфтхьабзэу АР-м щы-ригъэкIокIыгъэм ишлуагъэкIэ хэбзэнчъэу чыгхэр раупкIы-гъэхэу хьугъэ-шIэгъи 7 кьыха-гъэщыгъ. Зэрарыр сомэ мил-лионийым ехъу. Зы хьугъэ-шIагъэмкIэ административнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхьыгъ. Ащ нэмыкIэу хэбзэухьумэкIо кьы-лыкьухэм уголовнэ Юфи 6

кьызэлэуахыгъ. Юфыгъуи 4-кIэ сомэ миллионрэ мин 600-рэ хьурэ зэрарыр кьызэклагъэ-кIожыгъ. Хэбзэнчъэу чыгыр зэрэраупкIыгъэм фэгъэхьы-гъэ хьугъэ-шIэгъитIумкIэ джы-рэ уахътэм Юфыр зэхэафы. Зэфэхьысыжъэу ашIыгъэхэм кьызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, 2013-рэ илъэсым егъэлшагъэмэ, 2014-м процент 46-кIэ нахь макIэу чыгхэр раупкIыгъэх.

Мы илъэсэу тызхэтым Адыгэ Республикэм имэзхэмкIэ Гьэ-лорышIэплэм хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцакIэрэм фэгъэхьыгъэ уплэкIун 290-рэ зэхыщагъ. Ащ изэфэхьысыжъхэмкIэ, адми-нистративнэ хэбзэукуьоныгъэ-хэр зрэхьагъэхэу протоколи 175-рэ зэхэагъэуцуагъ. Адми-нистративнэ тазырэу атыраль-хьагъэр сомэ мин 576-рэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм имэз-хэмкIэ ГьэлорышIэплэм ипашэу Былымыхъэ Рэщидэ кьызэ-рилуагъэмкIэ, 2014-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м кьыщыуб-лагъэу УФ-м имэз Кодекс зэ-хьокIыныгъэхэр фэхъугъэх. Мыщ кьыдилытэрэр мэзым кьыха-щырэ пхъэм хашIыкIыщт пкы-гъо зэфэшъхьафхэм анэсы-жъэу Юфтхьабзэу зэхэщэщт-хэм япхыгъэ Юфыгъохэр тэ-рэзэу зэшIохыгъэхэ хьуным анаIэ нахь лъэшэу тырагъэ-тыныр ары.

КИАРЭ Фатим.

Льытэныгъэшхо зыфэтшыхэу, тятэ-тянэхэу ЖакIэмыкьо ЗекIошыурэ Симэрэ!

Унагъо зызэдэшъушлагъэр илъэс 50 зэрэхъугъэм фэшI тыгу кьыдделэу тыкьышъуфэгъушIо!

ЩыIэныгъэ кьызэрэтэшъутыгъэм, апэрэ гушыIэ дахэхэр зэ-рээхэтэжъугъэхыгъэм, апэрэ лъэбэкухэр зэрэтэжъугъэшIыгъэхэм апае тызэрэшъуфэразэр непэ кьышъуатIо тшIоигъу. Ным ишIулъэгъуныгъэ гъунэнчъэм тызэрэщымыгъэклагъэм пае, тьанэ Iэшлу, щыIэныгъэм шлоу, фабэу хэлъ пстэури зэрэтэбгъэгъо-тыгъэхэм пае, тят, тхьашъуегъэпсэу.

Псауныгъэ шъуилэу, кьиным шъукьухъэу, шъузэдатхъэу джыри илъэсыбэ хьурэ гъогу кьызэдэшъукIунэу тышъуфэлъало!

Шъуипшъашъэхэмрэ шъуипхьорэльфыхэмрэ.

Зэхэсыгъо ялагъ

Адыгэ Республикэм ина-хьыжъхэм я Совет изичэзыу зэхэсыгъо джырэблагъэ щылагъ. Зэхэсыгъом хэлэжъагъэхэр сэ-нэхьат-техническэ гъэсэнныгъэ Адыгэ Республикэм зэраца-рагъэгъотырэм ыкIи мы Юфыр нахьышлоу зэхэцэгъэнымкIэ шIэгъэн фаехэм, кIэлэпIупкIэм-кIэ чыфэу ателыр зытегъэ-кIыжыгъэнымкIэ Адыгэ Рес-публикэм ихьыкумышI пристав-хэм я ГьэлорышIэплэ Iэпылэгъу егъэготыгъэн зэрэфаем атегу-щылагъэх, нахьыжъхэм я Со-вет 2014-рэ илъэсым Юфэу ышлагъэр зэфэхьысыжыгъ, 2015-рэ илъэсымкIэ пшъэрылъ-хэр аухэсыгъэх.

Апэрэ ЮфыгъомкIэ Адыгэ Республикэм шIэныгъэмрэ гъэсэнныгъэмрэкIэ иминистрэ игуадзэу М. А. Кьэрэтэбанэр кьэгушылагъ. ШIэныгъэмрэ гъэ-сэнныгъэмрэкIэ Министерствэм 2020-рэ илъэсым нэс сэнэхьат гъэсэнныгъэм Адыгэ Республи-кэм хэхьоныгъэ щегъэшIыгъэ-нымкIэ программэу кьыхыхы-рэм дырагъэштагъ ыкIи Уры-сые Федерацием и Президент Федеральнойнэ ЗэлукIэм фиgъэ-хьыгъэ Тхылым кьыпкыры-кIырэ предложение гъэнэфа-гъэхэр кьахыгъэх. ЯтIонэрэ ЮфыгъомкIэ хьыкумышI при-ставхэм закъызэрэфагъэзэ-гъэ тхылым кьеджагъэх ыкIи К. М. Хьымыщым кьылуагъэм

едэлугъэх. ХьыкумышI пристав-хэм яфедеральнойнэ, яреспубликэ кьулыкьухэм Юфтхьабзэу зэ-рахьэхэрэм адырагъэштагъ. На-хьыжъхэм я Совет хэтхэм игъоу афалъэгъугъ мы Юфы-рэ гъомкIэ чыплэхэм Iэпылэгъу ащарагъэгъотынэу, мы Юф-шIэным бзыльфыгъэхэм ясо-ветхэр, общественнэ, дин организациехэр кьыхагъэлэ-жъэнхэу.

Яцэнэрэ ЮфыгъомкIэ рес-публикэм инахьыжъхэм я Со-вет и Тхьаматэу Н. М. Гъу-кIэлым кьылуагъэм едэлугъэх. 2014-рэ илъэсымкIэ Юфэу ашIагъэм ехьылIэгъэ отчетым дырагъэштэнэу, 2015-рэ илъэ-сымкIэ Юф зэрэшIэщтыр аухэ-сынэу рахъухьагъ. Илъэсэу кьыхьэрэм район, чыплэ кьод-жэ псэуплэхэм нахьыжъхэм-кIэ ясоветхэм яЮфшIэплэ агъэ-лъэшынуу игъоу афалъэгъугъ.

Зэхэсыгъом кьышыгушылагъэх И. Б. Бжъэдыгъур, В. С. Гор-батовыр, В. Ф. Головиновыр, П. И. ЯхьулIэр, И. А. Кьэн-даурыр, В. Г. Усольцевыр, М. Б. Бэджанэр, А. И. Хьу-тыжыыр, К. М. Хьымыщыр, Зухьер Ибрахьым, Ш. Ч. КIэ-ныбэр, Н. М. Емыжыр, Я. Хь. Чыназырыр, М. Хь. Лылу-жъур.

Адыгэ Республикэм ина-хьыжъхэм я Совет и Тхьа-матэу ГЪУКИЭЛИ Нурбий.

Тыгъэгъэзэ мазэм зидунай зыхьожыгъэ Хьут Юсыф илахьылхэм, кьыпэблэгъэ цыфхэм афэтхьаусыхэх Адыгэ Республикэм лъэпкь культурэмкIэ и Гупчэ илофышIэхэр. 1987 — 1993-рэ илъэсхэм Хьут Юсыф Лъэпкь куль-турэм и Гупчэ ипашэу Юф ышлагъ. ИлофшIэгъухэм ар цыфышIулкIэ агу кьэкIыжы ыкIи кьызэрэтхэмытыжыр лъэшэу агу хэкIы.

Адыгэ Республикэм и Кьэралыгъо академическэ кьэшьоKло ансамблэу «Налмэсым» ыкIи Адыгэ Республикэм и Ка-мернэ музыкальнэ театрэу Хьанэхъу Адам ыцIэ зыхьы-рэм ялофышIэхэм гухэкIышхо ащыхъугъ культурэм илофы-шIэщтыгъэу, иветеранэу Хьут Юсыф Исмахьилэ ыкьор дунаим зэрехьыжыгъэр ыкIи щымылэжыым иунагъо, игу-псэхэм афэтхьаусыхэх.

Артист Iэпэлэсэщтыгъэу, илъэсыбэрэ Адыгэ ыкIи Урыс театрэхэм ялэщэагъэу, Лъэпкь музейм ипашэ игуадзэщты-гъэу, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ Юфы-шIэу Хьут Юсыф Исмахьилэ ыкьом илъэс 77-м итэу идунай зэрехьожыгъэр лъэшэу гухэкIэ тцыхьоу иунагъо, илахьылхэм тафэтхьаусыхэх, якьин адэтэгъошы.

Адыгэ театральнэ искусствэм зыкьэгъэлэтыжыгъэным Юсыф илахьышхо хышIыхьагъ, ныбджэгъушлоу щытыгъ, адыгэгъэ-цыфыгъэ зэхэтыкIэ дахэм рыпсэущтыгъ. Джаш фэдэу ар тыгухэм кьарынэжыщт.

Иныбджэгъухэр.

МЭЩБЭШІЭ Исхьякъ: «Тагурэлэ, адетэгъаштэ»

УФ-м и Президентэу Владимир Путиним иунашъоклэ кыхьашт 2015-рэ илъэсыр литературэм и Илъэсэу агъэнэфагъ. Ащ ипэгъоклэу мы мафэхэм зылдгъэклагъ лъапкъым итхэкло цлэрылоу, республикэ ыкли къралыгъо тын лъаплэхэр кызфагъэшъошагъэу, Адыгеим итхаклохэм я Союз иправление итхьаматэу Мэщбэшлэ Исхьякъ. Литературэм илофыгъохэм ямызагъоу, къралыгъо политикэм, общественнэ организациехэм ялофшлэн зэрэзэхашэрэм, республикэм игъэцэкклэу хэбзэ кьулыкхуэм зэхыныгъэу адырлэм, Адыгеим непэ ищылэклэ-псэуклэ зыфэдэм ыкли хэьоныгъэу ышлэхэрэм, нэмыклэ лъэныкхуэм япхыгъэ упчлэхэм титхэклохэ джэуапхэр къраритыжыгъэх.

кызэ цыфыбэ кысфы-теуагъ, гумэкыгъо зыпыл мыщ фэдэ лэофыгъо кызэрэслэтыгъэм фэшл кысфэрэзагъэх. Республикэ тилэ зэрэхуыгъэм ишлуагъэклэ непэ журналхуэ «Зэкъошныгъ», «Жьогъобын», «Литературная Адыгея», «Родничок Адыгеи» зыфилохэрэр, адыгабзэклэ тхылхэр кыдэтэгъэкых, тыбзэ тырэгущылэ ыкли тырэтхэ, тикультурэ, тишэн-зэхэтыклэхэр кьэтыухуэмэнхэ тэлъэкы. Илъэс 20-клэ узэклэлэбжымэ тилофхэм язытет зыфэдагъэм непэрэ уахтэр ебгъапшэмэ, уашьомрэ чымыр зэрэзэпчыжъэхэм ар фэд. Адыгеим ипрезидентыгъэхэу Джарымэ Аслъани, Шъэумэн Хъазрэти лэофышхо ашлагъ, тиреспубликэ зыпкъ иуцоным ахэм ялахьылу хэлъ. Непэ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан ипшъэрлэхэр зэригъэцэклэрэм сэгъагъушхо, ащ ишлуагъэклэ мы аужырэ илъэсхэм тишъолпыр хэлшыклэу хэьоныгъэхэр ышлыгъэх. Бюджетым, инвестициехэм инэу ахэхуагъ, гъогухэр, социальнэ псэолъаклэхэр, нэмыклэхэри республикэм шашых. Тлэгъузэ тикъэлэ шхьалэ, нэмыклэ псэуплэхэм ятеплэ нахьышлэм ылъэныкхуэ зэблэхуыгъэ мэхуэх. Ащкэ АР-м и Лышхъуэ, АР-м и Къралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм, Правительствэм ипащэу Къумпыл Мурат тафэраз. Тхьаклушынэ Аслъан бэшлагъэ зысшлэрэр. Ылорэм емыпцыжъуэ, ишлуагъэ кысзэрэуигъэклыштым пыл. Мыекьопэ къралыгъо технологическэ университетым иректорэу зыщэтэм пчъагъэрэ теоллагъ, сыдигъуи ынэгъу зэлухыгъэу, дахэу кытпэгъокыгъ. Адыгеим итхаклохэм гумэкыгъоу, шыклагъэу ялэхэр дэгъоу зэхешлэх,

УФ-м шыпсэурэ цыф лъапкъ зэфэшхьафхэм зыкыныгъэрэ зэгурылоныгъэрэ азыфагу илыным мэхъанэшхо ил, ащ епхыгъ къралыгъом ищынэгъончъагъэ. Чылопсыр зэрэзэтеклырэм фэдэу тицыфхэри зэфэдэхэп. Шьошэ зэфэшхьафхэр тшыгъых, тиорэдхэр, тикъашьохэр, тыбзэ зетекых. Ау зэклэми тызэпхырэр урысыбзэр ары, ар кьэтыухуэмэн фае.

амалэу шылэмклэ ахэр дэгъэ-зыжыгъэнхэм ыналэ тет. Мы аужырэ илъэсхэм Клэрашэм, Мэщбашлэм, Къуекъом, Цуа-къом, Шъхъэлахуом, Шашлэм, нэмыклэхэм ятхылхэр том пчъагъэ хуэхуэ кыдэкыгъэх. Республикэм ипащэ иунашъоклэ Адыгеим итхаклохэм я Союз зызэхашагъэр илъэс 80 зэрэхуыгъэр бэмышлэу хэдгъэ-унэфыкыгъ. Мы мэфэклэр ти Лышхъуэ шыгъушлагъэп, титхаклохэм, шымылэжъхэм яш-

хьэгъусэхэм ахъцэклэ кьадэ-лэпылагъ. Лъэныкхуэ пстэумкли республикэм ипащэхэм тагурэлэ, ялофшлэклэ детэгъаштэ. Тапэкли арэуштэу зэрэщытыштым си-цыхъэ телъ.

— Узыхэт Общественнэ палатэм бэмышлэу зэхэсыгъо илагъ. лэофыгъо шхьалэу ащ кысжалэтыгъэр гражданскэ обществэм непэ изытет зыфэдэр ары. Мы лъэныкхуэ сыд фэдэ еплъыкыла о фыуилэр?

— Урысыем шыпсэурэ цыфхэм ягумэкыгъохэр, шыклагъэу ялэхэр дэгъоу кыызгурэлэх, зэхэсэшлэх. Амалэу силэмклэ къралыгъом сишлуагъэ зэрэзгъэкыштым сыпыл. УФ-м шыпсэурэ цыф лъапкъ зэфэшхьафхэм зыкыныгъэрэ зэгурылоныгъэрэ азыфагу илыным мэхъанэшхо ил, ащ епхыгъ къралыгъом ищынэгъончъагъэ. Чылопсыр зэрэзэтеклырэм фэдэу тицыфхэри зэфэдэхэп. Шьошэ зэфэшхьафхэр тшыгъых, тиорэдхэр, тикъашьохэр, тыбзэ зетекых. Ау зэклэми тызэ-зэпхырэр урысыбзэр ары, ар кьэтыухуэмэн фае. Тызэрэ-зэтеклырэр ары непэ тибайныгъэр. Сыда непэ Урысыемклэ анахэ лэофыгъо шхьалэр? Общественнэ зыкыныгъэ ыкли зэгурылоныгъэ хэлпынэр ары. Гражданскэ обществэр гъэпсыгъэ-нымклэ, къралыгъо-политикэ лэофыгъохэм еплъыклэу афырилэмклэ десэгъаштэ патриот зыпкъуэ, УФ-м и Президентэу Владимир Путиним. Къралыгъом ипащэ УФ-м ищынэгъончъэ-нымклэ и Совет бэмышлэу кысшыгушылэзэ кыызэрэхигъэ-шыгъэмклэ, нэбгырэ пэпчэ игу-шылэхэм, изеклуаклэхэм алып-лъэжынын фае. Лъапкъ ыкли дин

и Общественнэ палатэ изэ-хэсыгъо кысшыгуагъэх.

— Уцыф тэрэзмэ, Украинэм шыклорэ зэпэуцужыр кыбгурылонэу шытэп, къралыгъом ипащэхэр яцыфхэм язэожых. Мыщ фэдэ фышытыклэм сыд фэдэ гупшыса уигъэшлэхэрэр?

Непэ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан ипшъэрлэхэр зэригъэцэклэрэм сэгъагъушхо, ащ ишлуагъэклэ мы аужырэ илъэсхэм тишъолпыр хэлшыклэу хэьоныгъэхэр ышлыгъэх. Бюджетым, инвестициехэм инэу ахэхуагъ, гъогухэр, социальнэ псэолъаклэхэр, нэмыклэхэри республикэм шашых.

— Сыдигъуи СССР-м ис цыфхэм зэгурылоныгъэ, мамырныгъэ тазыфагу илъэу тыпсэ-уштыгъэ. Адэ сыда джы кьэхуыгъэр? Мыщ дэжым ренэу сыгу кьэкы Украинэм ишхьа-фитныгъэ кыухуымэзэ зыпсэ Хэгъэгу зэошхом шызыгъэ-тылыгъэ Лыхуужъуэ Андырхъое Хъусен. Ащ фэдэ шысэхэм нахэ тызэрапхын фае. Украинэм шыпсэурэ цыф кыс-зэрыкхуэм сыда ялажъэр, политикхуэ лъапкъым пэшлуклохэрэр ары пшъэдэкыж зыхьын фаехэр. Сыд фэдэу шытми, мы зэпэуцужыр мамыр шыклэм тетэу шыгъэтыжыгъэн фае. Ащкэ УФ-м и Президент зэрихэрэ лэофыгъохэм адесэгъаштэ. Украинэ къралыгъом тхэкло синыб-джэгъуэ ис. Ахэм заушъэ-фыгъуэ, яхэгъэу кыхуухъэрэ зэмышлуныгъэхэмклэ, тхьамыклагъоу илымыклэ зи зэрамылорэр сэгъэшлагъо.

— Литературэм зэрэцагъэфедэу, «джырэ уахтэм илхыжъ» непэ тицыклагъа? Сыд фэдэу ар шытын фая?

— Уахтэ пэпчэ еж илы-хуужхэр илэх. Клэрашэм, Пушкиным, Хьаткъом, Лермон-товым, Цэим, Толстоим, Лъэ-устэным, Маяковскэм, Еуты-хым, нэмыклэ тхаклохэм ятхыл-хэмклэ тэ зыкьэтлэтыгъ. Ок-тябрьскэ революцием, Хэгъэгу зэошхом ялэхъан, ахэм аужи къралыгъомклэ мэхъанэшхо зилэгъэ тхылхэр кыдэкыгъэх. Хэгъэгу зэошхом илъэхъан адыгэ лъапкъым шыщ нэбгы-рибл СССР-м и Лыхуужъ хуыгъэх. Ар сыда зымыуасэр, ащ фэдэ шысэхэмклэ тиныб-жыкылэхэр тпунхэ фае. Ащ изакъоп, шылэныгъэм илъэныкхуэ зэфэшхьафхэмклэ гъэхъэгъэ-шо зышыгъэ цыфхэр бэу тилэх. Гушылэм пае, сэ сыкызыш-хуыгъэ кьауджэу Шхьащэфыж ащ фэдэ цыф шлагъоу, гъэ-

сагъэу кыдэкыгъэр маклэп. Ахэм шылэныгъэ гъогоу кьа-клугъэр сишхьэтехипл. Тэ тыз-щеджэштыгъэ лъэхъаным клэ-лэгъаджэм осэшхо фашы-штыгъ, мы сэнэхъатым мэхъа-нэу илагъэм зыкьегъэлэтыжы-гъэн фаеу сэлъытэ. Шыпкъагъэ зыхэлъ, иунагъо, икьауджэ, икъралыгъо шу зылэгъурэ цыф — джары непэрэ лыху-жъэу сэ слытэрэр.

— Советскэ Союзым илъэхъан фэдэу непэ тикъэралыгъо ит тхэкло организацие зэфэшхьафхэр зы тхэкло Союз шыжыгъэнхэр федеральнэ гупчэм игъоу елытэ. Ащ о пшхьэкклэ деогъаштэ?

— Тхаклохэм я Союз зэфэшхьафхэм ыкли творческэ союзхэм япчъагъэ непэ бэ-дэдэ хуыгъэ. Зыгу кьэкыгъэ нэбгырэ пэпчэ устав зэхигъэ-уцоныш, мыщ фэдэ органи-зацие зэхихэн ылэкышт. Ау тэ, творческэ союзхэм, тызэ-гъусэу, зыкыныгъэ тазыфагу илъэу, кьонцэ шхьаф тымы-лъэшхоу лэоф зэдэтшлэн фае-ба. Зэклэми пшъэрлэ шхьалэу тилэр зы — тикъэралыгъо лэ-пылэгъу тыфэхуныр, ащ ишл-огъоныгъэхэр кьэтыухуэмэнхэр ары.

— Адыгэ лъапкъым, ащ кыкылугъэ гъогум афэгъэхьыгъэ тхылъ пчъагъэ кыдэбгъэкыгъ. Ахэм мэхъанэу ялэр кьэлэгъуай. Непэ сыда уздэлажъэрэр, тапэклэ гухэлъэу уилэхэр?

— Адыгэхэм тарихъ гъогоу кьакулгъэм дэгъоу сышхыгуа-з слэми сыхэукоштэп. Къэра-лыгъом урипашэм, утхакломи, уцыф кызырыкыломи кьаплорэм, птырэм сыдигъуи уягупшысэ-фае. Ситхылхэу «Рэдэд», «Адыгэхэр», «Бзыикъо зау», «Мыжбошхьал», «Хъан-Джэрий», «Гъэритлу», «Джасус», «Рафы-гъэхэр» зыфилохэрэр силъэпкъ фэгъэхьыгъэх. Непэ лэоф зыдас-шлэрэр «Хэхэхэр» зыфилохэр тарихъ тхылпыр ары. Адыгэ-хэм ячлыгу арагъэбгыни, Тыр-куем, ащ ращыхи, Балканым зыратакхуэхэм кыныгъоу зэ-пачыгъэхэм ар афэгъэхьыгъ. Тарихым кыхьэнэжыгъэ тхы-гъэу шылэхэр, документхэр сэгъэфедэх. Джыри зэ кы-хэзгъэщынэу сыфай — тхакло-м лъапкъхэр зэпигъэуцужынынхуэ шытэп, ащ шыпкъэр кытхын-фае. Сишылэныгъэклэ, ситвор-чествэклэ ар анахэ шхьалэу сэлъытэ. Уилъэпкъ тарихъ гъо-гоу кыкылугъэр, тхьамыклагъоу пэкклэныгъэр умышлэу, ащ гуу-з фыуимылэу утхэн пльэкыштэп.

Дэгушылагъэр
ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

— Адыгеим ыцлэкэ УФ-м и Общественнэ палатэ бэшлагъэу ухэт, ащ мэхъанэшхо зэрилэм щэч хэлъэп. Ау литературнэ лэофшлэным уицылэныгъэ чыплэшхо щеубыты. Ащ охътабэ пэлыха?

— Шылэныгъэ гъогоу гъэ-шлэгъони, гъогоу хылыи кьэс-кыгу. Гъэзетэу «Социалисти-ческэ Адыгеим» лэоф шысшлагъ, партием ихэку Комитети сы-щылэжъагъ, илъэс шъэныкхуэм кьэхуыгъэу Адыгеим итхаклохэм я Союз иправление сыртыха-мат, республикэм кысшыдэ-кырэ журналиплым яредак-тор шхьалэу сыщыт. Ау сыд фэдэ уахтэ сэрклэ анахэ шхьалэу, мэхъанэшхо зилэу шытыгъэр, джыри шытыр ли-тературэр ары. Илъэс зауэлэ узэклэлэбжымэ, «Литературэр — сишылэныгъ» ыцлэу ситхылъ кыдэкыгъ. Ау сишылэныгъэ гъогоу нахэ кызылэотыклэу, си-лофшлэн нахэ епхыгъэу слы-тэрэр адыгабзэкли, урысыбзэкли кыдэкыгъэ тхылъэу «Чыгу-огу зэнэсым сыда шылэр?» зыфилохэр ары. Литературэм даклоу общественнэ шылаклэм сызэрэхэлэжъыштым, силъэпкъ, сиреспубликэ шлуагъэ горэ кызырафэхьыштым сыпыл. Тхаклор сыдигъуи обществэм ишылэныгъэклэ мэлэу. Обще-ственнэ ыкли политическэ шы-лаклэр тхаклохэм нахэ дэгъоу ышлэмэ, итхыгъэхэм мэхъанэу аклоцылпыр нахэ гъэшлэгъонышты ыкли куушты. Цыфыр изакъоу псэун зэримылэкыштым фэдэу тхаклори политикэм хэмытын ымылэкыштытэу сэлъытэ.

— Адыгеим республикэ статус илэнымклэ лэофышхо зышлэгъэ цыфхэм уащыш. Непэ республикэм игъэцэкклэу хэбзэ кьулыкхуэм зэхыныгъэу адышъуилэм шъуегъэраза? Ащ шлуагъэ кытэу олыта?

— Илъэсипшл пчъагъэхэм кьаклоцл Краснодар краим тыхэтэу тышылагъ, дэу тып-сэуштыгъэуи сфэлэштэп. Ау лъапкъ пэпчэ еж зэрыкыштыт гъогур кыхихын амал илэн фае, ащ сэ шхьэкклэ бэрэ сыфэ-бэнагъ. 1989-рэ илъэсым ибэ-дзэогъу мазэ гъэзетэу «Со-ветскэ Урысыем» ситхыгъэу «Шушлагъэм шъутемыулытых» зыфилохэр кыхыагъ. Лъапкъ пэпчэ еж илъэпкъ субъект ыгъэпсын амал илэн зэрэфа-ер ащ кысшыслагъ. Мыр кызыдэкым ыуж къралыгъом иавтоном хэкухэм кьарашы-

Тыгъэгъазэм и 15-р щайм и Дунэе маф. Индиём 2004-рэ илъэсым кыщегъэжыгъэу ар щыхагъэунэфыкы. Урысые мэкъумэщ академием къэгъагъэхэм ыкйи субтропическэ культурэхэм якъэгъэкынклэ зэрэ Урысые ишлэныгъэ-ушэтэкло институт и Адыгэ къутамэ щайм фэгъэхыгъэ мэфэкй зэхыхэ а мафэм щыкыуагъ. Мыекьопэ къэралыгъо технологическэ университетым иллыкхэрэ ащ хэлэжыагъэх. Купым ипэщагъ техническэ шлэныгъэхэмклэ кандидатэу, УФ-м гъомылапхэхэмклэ иэксперт-дегустаторэу, университетым дегустаторхэм яклубэу щызэхашагъэм ипашэу, кафеу «О'кей» зыфилорэм илэшхьэтэтэу Голыкьо Мирэ. Ащ мы мафэхэм гушылэгъу тыфэхьуагъ.

Мэфэкй зэлыкыу адыгэ къутамэм щыкыуагъэм университетым иректор ыцлэкй щытху тхылхэр Мирэ аритыжыгъэх егъэджен лофхэмклэ проректорэу Л.И. Задорожнаям, ыпшэкй зыцлэ къетлогъэ институтым и Адыгэ къутамэ ипашэу Э.К. Пшыхьаклэм, научнэ лофшлэнымклэ ащ игуадзэу Б.В. Корзун. Ащ тетэу кышагъэщыгъ къутамэм научнэ ушэтын лофшлэнышхоу студентхэм, анахьэу дегустаторхэм, якружок хэтхэм лофэу адишлэрэр.

Мирэ игуапэу адыгэ щайм икьэбар кьелуатэ. Адыгэ щаир анахь темыр щаеу щыт. Ащ идэгъугъэ мызэу, мытлоу чыплэ ыкйи федеральнэ зэнэкьокьухэм къащахагъэщыт. Гушылэм пае, я Х-рэ юбилейнэ агропромышленнэ къэгъэлъэгъонэу «Бжыхьэ дыш» зыфилоу Москва щызэхашэрэм адыгэ щаир анахь дэгъоу шалытагъ ыкйи дышэ медаль кыратыгъ. Ащ нэмыкыу Москва щызэхашэрэ зэнэкьокьоу «Урысые ианахь товар дэгъуи 100» зыфилорэм адыгэ щайм «Анахь дэгъу» зыфилорэ тамыгъэр кышыфагъэшьошагъ.

— Щайм иапэрэ зекло маршрутэу км 27-рэ хьурэр мы илъэсым имэлылфэгъу мазэ хэтхыгъ. Ащкйэ лэпылэгъу кыы-

«Цыфым ипсауныгъэ ышхырэм елъытыгъ»

Мирэ зерилы-тэрэмклэ, щайм епхыгъэ туризмэр Адыгеим щызэхэпшэн плэкышты ыкйи ащ фэдэ кытэу пшышэушты.

Мэфэкй зэхыхэм ежэ Голыкьо Мирэ егъэджен-шлэныгъэ-практическэ лофшлэнэу ышлэрэм пае Пшыхьаклэ Эдуард Щытху тхыл кыфигъэшьошагъ.

Мирэ кафеу «О'кей» зерипашэр ыпшэкй кышытыуагъ. Мы мафэхэм ащ практикэр шахы Мыекьопэ индустриальнэ техникумым истудентхэу Анастасия Адаменкэм, Майя Бурым, Светланэ Васянинам ыкйи университетым иполитехническэ кол-

дэгъу дэдэу зилоф зыгъэацлэхэрэр арын фае шылэныгъэр ыпэкйэ лызыгъэкыуатэхэрэр. Дэгъу дэдэмрэ нахь теуры-кломрэ зызэхэхьажыкхлэ, шылэныгъэр мэкйэ-макйэу лъагъэкыуатэ.

Мирэ кызырыхьухьэгъэ унагъом сыдрэ лофи дэгъоу щэгъэацлэу шыхабз. Ятэу Голыкьо Кимэ физикэмклэ клэлэ-егъэджагъ. Ар студентыгъ задачникхэм хэуконыгъэхэр къахигъэ-щхэу, авторхэм афатхэ зэхьум. Мирэ янэу Джанпаго (Дышъ рало) гъомылапхьэм хэшлыкышхо фырилэу, пщэрыхьаным фэлэзэу

Пшашьэхэр еджэфэхэ практикэ нэмыкй чыплэхэм ащылэхэу хьугъэ, ау мы лофшлэлэр лъэшэу агу рехьы. «Мыщ фэдэу кышытыпэгъокыкхэу кыыхэкы-гъэп», — ело Гьаштэ Светэ.

— Гъомылапхьэр экологи-ем ылъэныкьоклэ къэбзэн фае, — ело Мирэ. — Цыфым ищылэныгъэ, ипсауныгъэ язытет ышхырэр ары зэлытыгъэр. Студентхэм яхьылагъэу къэплон хьумэ, ахэм яакъыл, зэреджэхэрэр ашхырэм идэгъугъэ елъытыгъ. Арышъ, шхыныр лэзэгъу уци хьун ылъэкышты. А зэпстэури Мирэ кыделъытэ илофшлэлэ щыпщэрыхьэхэ зыхьуклэ.

Гу зылыстагъэр бзылфыгъэм сыдрэ лофи елоплэлэ имылау дэгъоу зэригъэацлэрэр, зыхэтхэми, хэтырэ цыфыи ащ

щыт. Илъэсыбэрэ технологэу хьалыгъугъэжыаплэм лоф шишагъ, зэрэчылэу ащ ыгъэжэрэ хьалыгъур анахь дэгъоу алытэ. Ищыпс-пластэ зышхырэм бэрэ ыгу къэкыжы. Мири ахэм афэд. Сыдрэ лофи ыгъэтэрэзэу, дэгъу дэдэу ыгъэацлэу есагъ.

Практикэм Мирэ мэхьанэшхо реты.

— Пщэрыхьаклом шхыныгъор зеришлэрэр пшашьэхэм альэгъун фае, умылэгъоу шхыныгъом ишын гурылогъуай. Практикэ зыхьынэу къэкыуагъэр щыуаным лумыгъахьэу, сьдми нэмыкй фэлэ-фашлэхэм афэ-огъазэклэ, пщэрыхьаклэ зэригъэшлэштэп. Етлани шхыныгъор шапхьэхэм атэтэу зэхэплъхьаным пае ахэм уащыгъозэн фае. А шапхьэхэр тэ ятэгъашлэх. Практикэм шылэ нэбжыклар кызыфэкыуагъэм фэмыгъасэу, «непэ шьушъхьафит, неущ шьукъакыу» плоньшъ, бгъэкложьыныр, етланэ, неущи зыгорэ кьэуугупшысыныр емыкылушху, — ело Мирэ.

Кафеу «О'кейеу» Урысые зэнэкьокьоу «Анахь товар дэгъуи 100» зыфилорэм шытекыуагъэм ипашэу Голыкьо Мирэ кызыр-иуагъэмклэ, мыщ егъэдженхэр щызэхьанхэ амал щыт. Ахэр курс клэкхэу, шлэныгъэ-практическэ егъэджен семинархэу, мастер-классхэу щытынхэ альэ-кышты. Зэкклэмкй лъэныкьо 17-клэ егъэдженхэр мыщ щызэхэпшэушты. Ахэм шхалэм исайт зыщыща-гъэгъозэнэу цыфхэм амал я.

**СИХЬУ
Гоцнагъу.**

Сурэтхэр охьтэ зэфэшъхьаф-хэм тырахыгъэх.

фэхьугъ институтым и Адыгэ къутамэ илофшлэхэр. А уах-тэр ары тызэгъусэу шлэныгъэ-практическэ семинарэу Адыгеим щайм икышыдыгъэкыын, ащ пыл технологием ыкйи иуплэккун афэгъэхыгъэр зызэхэтцагъэр, — кьелуатэ шлэныгъэлэжьым.

Апэрэу «Щай гьогур» пхы-рызыгыгъэхэр автобусымклэ поселкэу Цветочнэм нэсыгъэх, етланэ километри 7 лъэсэу акыгъэу ащ кызыщыкыкырэ чыплэхэм анэсыфэхэкйэ. Маршрутым тетэу клэгъэ студентхэр ащ кызыщыкыкырэ цеххэм ыкйи щайм и Музей ачлэхьа-гъэх. Студентхэм «Щай гьогум» хыкьум дахэу апэ кышы-фагъэм «Щай хыкьум» ралуагъ.

ледж щеджэрэ Гьаштэ Светланэ. Ахэр пщэрыхьакло хуш-тых. Мыхэм Мирэ лоф адешлэ. Гурыт гъэсэнэгъэм ыуж пшашьэхэм университетым яшлэ-ныгъэхэм шыхагъэхьон альэ-кышты.

Практикэм зыщылэхэ уах-тэм пшашьэхэм бэ зэрагъэ-шлагъэр, къагурылуагъэр. Ащ тетэу щымытми Мирэ афидэ-штэп. Лофшлэныр щынэгъончэ-ным, машло кышымыхьуным, пщэрыхьанымклэ шапхьэу шы-лэхэм ащыгуагъэх. Ахэм апэрэ, ятлонэрэ шхыныгъохэр аушцэ-рыхьых, салатхэр ашых. Шхы-ныгъохэм яуплэккун пшашьэхэр Мирэ фегъасэх.

Практикэр зыхьыхэрэр на-учнэ кружокэу «МГТУ-м иде-

густаторхэм яклуб» илофшлэн, зэнэкьокьухэу, къэгъэлъэгъон-хэу клубым ыкйи кафем ащы-кдохэрэм ахэлажэх.

Мирэ адыгэ шхыныгъохэм ыналэ атет, пшашьэхэм ахэр аригъэшлэнхэм пыл. Ежэ сту-денткэхэри чаных. Пшэрыхьа-нымклэ тхылэу кыдэкыгъэхэм зэклэми ащыгуагъэх, агъэфедэх.

Шхалэм лэшлоу шэпщэры-хьэх. Бзылфыгъэ пэпчэ лэшлоу пщэрыхьан фаеу Мирэ елытэ. Пастэм, щыпсым, шэлэ-мэ-хьалыжьом, къурамбым, хьатыкыым яшыккэ пшашьэхэм ягуапэу зэрагъашлэ. Пшэ-рыхьэккэ шхьалэм зеришлэрэр мызэу, мытлоу арагъэлъэгъу, арагъашлэ. Пшашьэхэм ягуа-пэу пщэрыхьаклоу Шэуджэн Нэфсэт ягъусэу шхыныгъо пстэ-уми яшыккэ зэрагъашлэ. Ахэр инэплэгъу ит зэпытых прак-тикэмклэ пащэм.

Сэмэгумкэ ящэнэрэу щытыр
Голыкьо Мирэ.

ГЭНЭ ХЪУРАЙ

МэфэкI ныбжьыкIэ инитIоу — социологым ыкIи фило-софым ямафэхэу бэмышIэу хагъэунэфыкIыгъэхэр шIэныгъэ дунаимкIэ мэхъанэшхо зилэх.

Ар къагурылоу тыгъэгъазэм и 23-м, 2014-рэ илъэсым гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институттэу Т. КIэращэм ыцIэ зыхьырым Iэнэ хъурае «Философия и социология в социокультурном пространстве региона» зыфилорэр щызэхашэгъагъ. Ар мы шIэныгъэ лъэныкъохэмкIэ институтым иотдел илофшIагъэ кы-рилотыкIэу щытыгъ.

МэфэкI зэлукIэм хэлэжьагъэх Адыгэ къэралыгъо университетым, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым къарыкIыгъэ социологхэр, культурологхэр, философхэр ыкIи гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ

республикэ институтым ишIэныгъэлэжьхэр.

Iэнэ хъураем илофшIэн хэлэжьагъ Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Махьмудэ.

лофтхъабзэр шIуфэс псалъэ-кIэ кызызIуихыгъ институтым идиректор игуадзэу, тарихь шIэныгъэлэжьышхоу Пэнэшъу Аскэр. Наукэ гъэнэфагъэхэу социологиэмрэ философииэмрэ пшъэрыл шъхьалэу ялэр ыкIи зэшIуахырэ гущъхъэбаиныгъэ клэныр клэзыгъэнчъэу зэгъэшIэгъэныр, зэхэфыгъэныр, гупшысэ зэкIэлъыкIокIэ тэрэз хэлъэу зэгъэзэфагъэу ухъумгъэныр арэу зэрэщытыр кы-луагъ. Институтым философииэмрэ социологиэмрэкIэ иотделэу Хъанэхъу Руслъан зипашэм научнэ илофшIагъэ ин зэрилэр игу-щылэ щыкIыгъэтхыгъ.

ШIэныгъэмкIэ мэхъанэшхо яI

Тарихь шIэныгъэхэмкIэ докторэу, академикэу, профессо-рэу Мэкьулэ Джэбраилэ игу-щылэ философииэмрэ социологи-эмрэкIэ отделыр зэхэшагъэ зэрэхъугъэм, а лъэбэкъу дахэр охтэ зэхьокIыныгъэхэм адэло-рышIэу зэрэщытыгъэм игъэкIо-тыгъэу къатегушылагъ. Темыр Кавказым ит шIэныгъэ инсти-тутхэмкIэ алэрэу гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ респуб-ликэ институттэу Т. КIэращэм ыцIэ зыхьырым щылэныгъэ лъэ-ныкъуабэмкIэ — гъэсэныгъэм-кIэ, культурэмкIэ, динымкIэ гупшысэр зылэжьын амал зилэ секторыр, ыужым, отделыр илэ зэрэхъугъэр ыкIи илофшIагъэ инкIэ непэрэ мафэм кызыз-реклолагъэр игущылэ щыхигъэ-унэфыкIыгъ.

— 1992-рэ илъэсым отде-лыр щылэ хъугъэ, — кылуагъ Мэкьулэм. — Мы илъэс дэ-дэм Адыгэ Республикэм ыла-пси зетеуцагъ.

Хэдзынхэм ыкIи АР-м и Лы-шъхъэ кыыхьыгъэным Адыгеим ишIэныгъэлэжьхэр чанэу зэрэ-хэлэжьагъэхэр, къэралыгъо щылэклэ-псэукIэ адыгэ лъэпкъым егъэгъотыгъэным яакъыли, яамали, ягупшыси зэрэхъа-гъэр дэгъугъэу афильгъугъ. Мы аужырэ илъэс 22-м институ-тым нахьышIум ылъэныкъокIэ зэхьокIыныгъэхэр зэрэфэхъу-

хэрэр, иофышхоу алэжьырэм елбытыгъэу Адыгэ шIэныгъэ-ушэтэкIо институтыр гумани-тар ушэтынхэмкIэ Адыгэ рес-публикэ институт зэрэхъу-гъэм къащыуцугъ. Адыгэ на-укэм хахьы ышIынымкIэ, тхылъ-хэр кыдэгъэкIыгъэнхэмкIэ, лъэпкъ гупшысэм имэхъанэ кълэтыгъэнымкIэ Адыгеим иапэрэ Президенттэу Джарымэ Аслъан къадыригъаштэу кы-зэраделлагъэм лъэшэу ишIуа-гъэ кызызрякIыгъэр, институ-тыр зедэлэжь-зэфэсакъым гъогу шъуамбгъо тырицагъэу имурад непэ зэрэфагорэр, нэмыкI ин-ститутхэмкIэ щысэпэ-плъапIэу зэрэщытыр кылуагъ. Iэнэ хъу-раем итемэ зы отделым илоф-шIэн закъоу щымытэу, зэкIэ институтым ишIэныгъэлэжьхэм наукэ зэфэшъхъафхэмкIэ гу-пшысэ лэжьыгъэу ялэр къэзы-ушыхъатэу ылытагъ. Инсти-тутым тхылъ тедзаплэ «Мео-ты» ылоу илэ зэрэхъугъагъэм ишIуагъэкIэ, научнэ илофшIагъэу кыдэкIыхэрэм япчъагъэ илъэси 10-м кыкIокI зыкызызрилэты-гъагъэр, экземпляр мини 120-рэ кызызэраделлагъагъэр ин-ститутым итарихькIэ мэхъанэ зилэхэу зэрэщытыр кыхи-гъэщыгъ.

ЗэлукIэм итемэ шъхьалэ кыпкырыкIыхэзэ шIэныгъэ-лэжьхэу Хъанэхъу Руслъан,

Шъхьэлэхъо Абу, Агъыржа-нэкъо Симхъан, ахэм анэмыкI-хэри къэгущылагъэх. Филосо-фииэмрэ социологиэмрэкIэ от-делым илъэс 20-м ехъум иоф-шIагъэ амалышIухэр IэлкIэлэ зэрэхъугъэр, экспедиции зэфэшъхъафхэм яшIуагъэкIэ от-делым Кавказым щыпсэурэ цIыф лъэпкъ зэфэшъхъафхэ-ми, анахъэу Къэбэртэе ыкIи Щэрджэс республикэхэм, зэ-пхыныгъэ зэрадырилэм гупшы-сэным нахь гъэшIэгъоныгъэ кы-зэрэхильхэрэр, ащ илэжьын кызызригъэпсынклэрэр кылуагъ. ШIэныгъэ ушэтынхэм яхъатыр-кIэ гупытэр нахь чан зэрэ-хъурэр, адыгагъэм имэхъанэ чIыплэ хэчыгъэ ин фэшIыгъэ-ныр, лъэпкъ гъэпсыкIэ-шIыкIэхэр зэхэушъхъафыкIыгъэнхэр, гъэ-сэныгъэр, диныр, культурэр зэ-рищалэхэу, шIоу ахэлъыр кыгъэгъунэу отделым иоф зэ-ришIэрэр клагъэтхыгъ. Тапэки игухэлъ ещэжьагъэхэм ахигъа-хъоу, шыпккэр сыдигъуи илэ-убытыплэу имурадхэм афэкло-нэу фалуагъ.

Iэнэ хъураем итемэ шъхьалэ кызызIуахэу тхылъ къэгъэлъэ-гъоныр ыкIи видеофильмыр гъэпсыгъагъэх. Илофтхъабзэр илъэс 20-м къехъугъэу адыгэ лъэпкъым идунэететыкIэ зэ-хэзыфэу, зэзыгъашIэу, зигу-пшысэ мафэ къэс ащ фэгъэ-зэгъэ философииэмрэ социоло-гииэмрэкIэ отделэу Хъанэхъу Руслъан зипашэм игъогу уры-зыгъэллэжьхэу ыкIи уапэклэ улъызыгъэкIуатэу щытыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан мэфэким кыщытырихыгъ.

МЭФЭКИ КЫДЭКИЫГЪУ

ГущыIэм ыкIуачIэ щызэхэошIэ

Илъэсым плIэ кыдэкIырэ литературнэ-художественнэ ыкIи общественнэ-политическэ жур-налэу «Зэкъошныгъэр» ары зигугъу къэсшыщытыр. 1924-рэ илъэсым щегъэжьагъэу кыты-радзэ. Мы мафэхэм журна-лым ия 4-рэ чэзыу номер кыдэкIыгъ.

Адыгабзэр, адыгэ гупшысэр, адыгэ литературэр — зэкIэ адыгэ дунаим къэшIагъэу, щыхъурэ-щышIэрэм ыгъэгъу-мэкIхэу лъыплъэхэрэм журна-лэу «Зэкъошныгъэр» зэрякIасэр, яIэнашъхьэ ренэу зэрэтелъыр сэшIэ. Арыш, журналым, ухэт-ми, нахьыбэрэ уеджэу, нахь улъыплъэ къэс нахь узлъыщэшт, уилъэпкъ зэхашIа ыгъэлъэшышт.

Журналым изичэзыу номер тхакIоу, журналистэу Дэрбэ Ти-мур ипоэмэу «Хым иныдж» зыфилорэм кызызIуехы. УсакIом игупшысэ мыщ фэдэ сатыр-хэмкIэ кыирешагъэшъ,

«Шъхъадж еожьы илэпкъ, Егъэпытэ инэпкъ, ПкъышIоу щыхъузэ ежъ иер егъашIо, Щиухъумэзэ чышъхъэм имашIо», — еIо. Утхылъеджэ-ми, уцIыф кызызрякIоми мы усэ сатырхэр о угу кыкIы-гъэхэу, ор дэдеми джащ фэдэ къабзэу къэлпощтыгъэу кып-щэхъу. Ар кызызрякIэрэр лъэ-пкъыр зигунэс пэпчъ, ащ нэ-рымылъэгъу, къэмылогъэ гукIэ-гъу-шIульгъэу зэрэфырилэр арэу сэ сэлъытэ. Ау усакIом изэ-шIокI ины, лъэпкъым ыщэчэу,

зэпичэу, зэхышIэрэ пстэур усэкIэ кьелашъу. Дэрбэ Тимур непэ тхэкIо чъэпхыгъ, усэ тхылъхэри, прозэкIэ тхыгъэ-хэри илэх. Ини, цыкIуи ыгу афаклоу, пасэу клэлаклэзэ тхэ-ныр ригъэжьагъ. Джы ныб-жьыкIэгъу плалэм тIэклэ шъхъэ-дэкIыгъ, инэплъэгъу кыуубы-тэу, иакъыл зытефэрэм хэхъо. ИдунэеоплъыкIэ зырищызэ, Дэрбэм иадыгэ лъэпкъ ышъ-хъэ кыырыкIуагъэр ыщэчэу, тапэклэ кыырыкIощтым, лъэ-пкъыр лъэпкъэу кызызрегъэнэгъэ-ным игумэкI зэридзэу, ыгу-лъачIэ ащIкIэ щыолъэрэ ыкIи щытыргъогъэ гупшысэхэм, сэ сишIошIкIэ, поэмэу «Хым иныдж» къагъэпсыгъ. Дэрбэ Тимур ипоэмэкIэ хэлъ мэхъанэ купкIыр ежъ усакIом мыщ фэдэ Iахьыщэу ыгощыгъ: ижырэ лъэпкъэу адыгэм ылъэпсэшIу; зэман жьыкIильхэм лъэпкъыр зэгъуачи, зэрагощыгъэр; адыгэм икъэкIощт зыфэдэщтыр. Мыр сэ сишIошI, ау кыыхэзгъахъомэ сшIоигъор усакIом ыбзэ зэрэ-гурылогъошIур, иусэ макъэ укIэ-дэлукIызэ, игупшысэкIэ цыхъэ зэрэзыфыуигъэшIырэр, ежъ тхакIом фэдэ къабзэу лъэпкъ зэ-хашIэр ухэтми кызызрегъэхыгъа-щэрэр къулайныгъэ-лэлэсагъэу фэсэлъэгъу.

Журналэу «Зэкъошныгъэр» тиадыгабзэ зыгъэпытэу, лъэпкъ гупшысэр щызыгъалэу кыс-щэхъу.

Мы кыдэкIыгъом МэщбэшIэ Исхъакъ итарихь романхэр зи-

класэхэу, ахэм яджэхэрэм «Хэ-хэххэр» зыфилорэ романим ихъугъэ-шIагъэхэм яеджэн щы-падзэжьын алъэкIышт. Хэхэ-сыцIэр зилэ хъугъэхэм ашъхъэ кыырыкIуагъэу, ащэчыгъэу, акIэ-хэкIыгъэу, тарихь мыжъобгъу пытэхэм закъылэпахызэ, нэ-мыкI лъэпкъхэм ахэмыткIу-хъанхэм клэгъуэхэу, охтэ лъэ-оянэхэр щэлагъэ ахэлъэу, зы-фырыкIужьхэу кызызрегъэранэ-кыхэрэм тхэкIошхом ироман фэгъэхыгъ. Адыгэм игъогу мыпсынкл, ау адыгэм игу-шхуагъ, игугъ ащ лъапсэу илэр.

ГутIэ Саниет «Гур ушъагъэ» цIэу зыфишыгъэ иусэ Iэрамхэр лъэшых, куух, адыгабзэм ыкIуа-чIэ хэзыгъахъох.

Пэнэшъу Сэфэр иповестэу

«ТхъамыкIэ паг» зыфилорэр журналым кыдэхъагъ. Ар щы-лэклэ-псэукIэ, цIыф зэфыщы-тыкIэ хабзэхэр зэхэозыгъэшIэ-штэу, щылаклэм ишIыкIэ, цIыфы пэпчъ игъэпсыкIэ тхылъ псау хъоу зэрэщытым ехылагъэу сегуцафэ.

Хъакъунэ Заремэ ирассказ щхэнхэр угу кыдэзыщэен-хэу, зыозыгъэгъэпсэфыштмэ ащыщых.

МамырыкIо Нуриет илири-ческэ рассказы «ХъакIэ» ылоу журналым кыдэхъагъ.

НыбжьыкIэхэм алапэ кы-чIэкIыгъэхэр мыхэм къакIэ-лъэкIох. Сихъу СултIан ирас-казэу «Хы Iушъом дэжъ» ыкIи Тхъагъэпсэу Сусанэ иусэ-хэу «Шульгъэур кысфеубы» зыфилорэхэр, ныбжьыкIэгум тешIыкIыгъэх.

«IэкIыбым щылэ тхакIохэр» зыфилорэ рубрикэм нэлъасэ узфишырэр Мэкъарэ Илкъай Карадуман. «Адыгэ пщын» ар игукъэкIыжьхэм зэрджагъэр. Журналым, зэрэхабзэу, тхакIохэм ямэфэки инхэр кыдэ-хъэх. УсакIоу Яхъулэ Сэфэр кызызыхъугъэр илъэси 100 зэрэхъугъэр «Иуахтэ ищыт-хъу ылуагъ» зыфилорэ тхыгъэм Хъут Казбек кыщылуагъ.

ГъукIэлI Нурбый ыныбжэ илъэс 75-рэ хъугъэ. ЩэшIэ Казбек итхыгъэу «... Шып-къэм ипсалъэ снгъэгумэкIэу сыгу щэшъхъалъэ...» зыфи-лорэр ащ фэгъэхыгъ.

«Мыхэр о уицIыфых, Адыге-

ир» зыфилорэ рубрикэр илэу, илъэсыбэрэ щытхъу хэлъэу медицинэм илахь ин хэзылъ-хъэгъэ хирургэу Хъагъундэкъо Нурбый ехылагъ «Итхъарыло фэшъыпкъагъ» зыцIэу Дзэ-укъожь (МамырыкIо) Нуриет кыгъэхъабырыгъэр.

Журналэу «Зэкъошныгъэм» адыгэ фольклорым, адыгэ ли-тературэм афэгъэзагъэу иоф зышIэхэрэм ятхыгъэ зэфэ-шъхъафхэр кыдэхъагъэх. Ахэм ашыщ Шэуджэн Тэмарэ иеу «Очеркым итхыни фэкъула-игъ» зыфилуагъэу Лъэустан Юсыф фэгъэхыгъэр.

УсакIомрэ лъэхъанымрэ зэрэ-здэлорышIэхэрэр ЦуамыкIо Марзиев итхыгъэу «ГъашIомрэ усэхэмрэ» къащырилотыкIыгъ.

Адыгэ Iорылуатэм ехыла-гъэх Бжъэмыхъу Саниет иста-тыяу «Мифологиим къолба-стэхэмрэ джынэхэмрэ чIы-плэу щаубытырэр» зышъхъэр ыкIи ТхъалI Сусанэ кытхы-гъэхэ «Зиаппетит Iодыгъэр»; «Пшъашъэм игулыт» зыфи-лорэ Iорылуатэхэр.

Лъэпкъ Iофыгъохэм яхы-лагъ Хъуажъ Фахъри итхыгъэу «Лъэпкъыр ерышмэ, ежъ-стафэм кыыхэтэджыкIыжы» зыфилорэр.

ИкIырэ 2014-рэ илъэсым кыщыхаутыгъэ тхылъыкIэхэр журналым кыщыпчыгъэх. «Зэкъошныгъэр» ушъагъэ, гъэ-шIэгъоны. 2015-рэ илъэсы-кIэмкIэ тхылъеджэ хъупхъэхэ-ми, ахэм афэгумэкIэу иофышхо зышIэрэ тхакIохэми, журнали-стхэми шIоу щылэмкIэ тафэ-лъало.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Адыгъ къуаджэхэр, цыф пэпчъ шэн гъэнэфагъэ зэригъэ фэдэу, ящытэкъ-псэукъэкъэ зэтэкъых. Пэнэжыкъуае — бэмыл-бэшлэ къуадж. Мыщ дэс унагъохэм анахыбэр гъунэ-гъуи, лыхыли, хабзи чыфэ-хьафкэ атемыфэнхэм фэшл зэнэкъокъужьхэзэ мылкъу аугъон, зызэклаугъоихьжыгъэу шысых. Ягъучл е чырбыщ чэ-ухэр лъагэх — гъунэгъухэри зэрэлъэгъужьхэрэп. Хьакли тыгъуаклуи зимагъэу, урамым рыклохэрэри зымылгъужьхэрэ чагъухьэхэри мыщ шырэхьаты-жыгъэх. Къоджэ гупчэм пэ-нэжыкъуаехэр шызэлукъэхэмэ, сэлам зэрахы — зэбгъуклох. Къалэ горэм цызэрехьылэхэмэ, хэпшыкълэу анэгъухэр къэнэфых: «Сыд уикъэбар? Юфхэр сы-дэу хьурэ?!» «Хьущт. Оры?», «Сэри уезэгъышт», алозэ зэблэ-кых. Лэкълэб къэрал горэм зы-цызэрэлъэгъухэрэм, Алахьымкълэ шыкур, шүлгъгъур мыхэм агу зэрэщымыкълосагъэр къахэщэу, хьарзэ тэмитлоу алэхэр убгъу-гъоу гүфэбэныгъэ лэплкълэ зэ-жэхэбанэх, зэрэгъэчэрэгъух, дэ-зэрэдзыех. Мыхэр зэрэзэлэ-гъушлукъэхэрэр зылгъэгъурэ цы-фым гүфэбэныгъэ дахэ дуна-им джыри зэрэтетым, ар зэра-мыгъэкълодыштым ицыхьэшхо телъэу, гушлосп шхыпэкълэ ахэм ятэзэ ябгъукло.

Тэхьутэмыкъуае — къоджэ шьхьафит. Унитлэ зэтэтхэри, чэу лъагэхэри дэхэклае шлагъэ ахэм къызызэрэнэкълыгъэхэр. Тапэкълэ унэгъо лужьухэм къызызэрэ клалэхэр зызэрэхагъэкълышты-гъэм фэдэу, къо закъо зилэхэми джы къызызэрэщэу хэлпэжыр арагъэбгыне, дагъэкълэ хьугъэх. Ахэм шьохр нэкълэри, мээ гъэхуэнэхэри, гогунэпцэ бгъу-зэхэри зэлъаубыты. Къуаджэм зилэтыгъ, зиушъомбгъугъ. Язэ-хахъэ нахь макълэ хьугъэ. Арэу шытми, къуаджэм къыдэхьу-хьэрэ къыныгъохэм, хьархэм, ханэ амышлэу, игъо зыщифэ-хэрэм, ахэхьэх. Гүгъэ нэцлабгэм ебэкълэу яклэлэ ныбжыкълэхэр егъэблэхэми, цыфыгыи, гүклэ-гъуи ахэм анапэ къычлэхэи. Ау сабыл бынышхом клэхо-псыхэми, джэныкъо машоми фэлпъырхэми, тэхьутэмыкъуа-ехэм апхьухэри яшъаохэри унэгъошлэным дэгүлэхэрэп. Гъашлэм игъогу техьэгъэкълэ ныбжыкълэм ифэмэ-бжыымэхэр мы къуаджэм хэлъ: лэжъэшт, бэгъошт, ыцли дахэкълэ рари-гъэллошт, ау уинэплъэгъу ибгъэ-кълэ хьущтэп — ренэу уфэл-пырын фае... Ллэу къыдэтэ-джэхэрэри чаных, нэутхэх, псэ-емыблэжыых — жьышлэхэм яакъыл шыбгъакълэ хьущтхэп. Шыкур, жьы акъылышлэхэмкълэ мы къуаджэр бай.

Къунчыкъохьаблэ къоджэ зэ-гъокл, щагу бгынагъэхэри непэ къыдэхьох. Гупчэм пачыжъэу къогъум ар къосышъ, ишъэ-оплугъэхэм къалэм загъазэ. Ахэр еджагъэх, гъсагъэх — зи яплолэнэп, гүлэу къяуалэ-хэрэм джэуап афэхьух... Плы-гъи, цыфыгыи, гүклэгъуи мы къоджэ цыкълумкълэ ренэу зы шапхэх. Зы шапхэхэм тетых ящагуи яуни, занклэх урам-хэр, къатитлэ еджаплэр. Чыр-быщ чэхуэр зырызых. Яхьакли япшъашы дэплъагъоу ягъучл чэхуэри бгы шызых. Къунчы-къохьаблэ цаплугъэ пшъашэхэм нысэкълэ хэти къяхьуапсэ. Кълэ-мгъуе ныохэм яклалэхэр псэ-лэхьу бэрэ мыщ къафых.

Шапсыгъэ ныуи, абдзэхэ лы-жьи бжъэдыгъу нысэ клэнэ-цыхэшь, ялъэу ышъхьэ ихы-гъэу нэмазшыгъыр агъазэ. Шүлгъэгъу кълуачлэкълэ адыгъ къуаджэхэр къунчыкъохьаблэ пшъашэхэм пытэу зэрапхы.

Къуаджэу Гъобэкъуае — ду-нэе шъхьаф. Шъабэу, рэхьа-тэу е цыкълу-цыкълуу ыцлэ кве-плон плуагъэкли къыбдэхьурэп — жэм дэбэгъухьэ, уемыжэ-гъахэу къыпшлудэужьы. Джаш фэд дэсхэри, ячэщи ямафи къэшлэгъуай — ренэу зыго-рэм ыуж итых, тыдэ укълуагъэми уапэ ахэр къефэх. Мыхэм яунэхэм залэтырэп, чымыи чла-хьэхэрэп — чышъхьашьом зы-щаушъомбгъу. Гъобэкъое клэ-лэхэм сэмэркъэур яжэбзэ лъапсэми, ахэр лы хьафэх. Ухэтми мыхэр «зэщыхьагъэх» плуу азыфагу уимыхь — зэ-гохьажьынхэшь, уагъэутысэшт. Зэрэлъытэжыых. Зы тхьапэ зытхыгъи, сурэт зэ зышлыгъи, зэ жьыуи хэтэу оред къэзы-луагъи мыщ шагъэлъаплэ. Тхьэ-питлу ытхыгъэмэ, лъагъу алэты, томитлу патхыхьэ. Сурэт ышлы-жьи хигъэуцуагъэмэ, шыт-хьуцлэр фаусы. Усэ ащ хэт-мэ — саугъэтыр хьазыр. Мы-хэм ячэмахьо чэмэхьо шыпкъ, яписьмэзехьэхэри письмэзе-хьэ гъэшлуагъэх, япщэрехьа-кълэхэри зэкълэми апшъэх. Плэ-кълыштмэ уямыхьуапс — къуа-джэм дэс пэпчъ къызызэрэхьоу «уапэр» ылуи Тхьэм къырилуа-гъэм фэдэу мыапэрэмэ мыхьу-штым фэдэу къэтэджы. Зэкълэ лэпэлэс. Ары мыщ къышыхьу-гъэ тхаклохэм, усаклохэм, ар-тистхэм адыгъэхэм ядунай имы-закъоу, фэшъхьаф цыф лъэпкъ-хэми, къэралхэми ацлэ зы-кълэлылэхэрэри. Мары непи Цыгъо Теуцожь къызыхьугъэ мафэм ехьуллэу мэфэкълыхьо къуаджэм шэкълэ. Хьаклэхэр, уятэлпсымэ, къуаджэм дэсхэм ябэкълэу къыпшыхьоу къыфэ-кълуагъэх. Клуби, парки, къоджэ шьофи зэлъаубытыгъэу зым оредылохэр, модыкълэ футболи-стхэр, мыдыкълэ бэнаклохэр ащызэнэкъокъух. Къуаджэр къэ-клэжыи, тхьэжъэу мэхэфы. Зэ шьуи макъэхэм мыщ зыкълы-шапхьуатэ, зэ лэгутео лъэшыр клубым къычлэу, зэ шьофым рэзэнчъэ купхэм къахэлукълыгъэ емыкълэу гушылэхэм замылэты-пэзэ зыщаушъэфыжы. Адыгъ къуаджэхэм ахэдэгъуай. Дэ-хагъэ горэмкълэ зым зыр ебэкълэ. Ау сикъоджэ цыкълуу Къунчы-къохьаблэ зэкълэми апшъэу къысщэхьу! Мыхьун ралуапэлэи лъэшэу сыгу къео. Ищитхьу язгъалохэрэр сыгукълэ силъаплэх. Ары ыкли тикъоджэ клэлэ за-улэу гирэ лэтынымкълэ зыщы-зэнэкъокъухэрэм ахэтхэр чэфэу къызызэрэгъэукоухэм а лъэны-къом псынклэу сызыхьыгъэри.

— Икьугъ, Аслъан, икьугъ! Ура, къунчыкъохьаблэхэр, Ура! — зы куп куоштыгъэ, — тлоклищрэ пшыкълушхэрэ, тло-клищрэ пшыкълупплэрэ, — алозэ, адрэ купмэ Аслъан гирэр къызызэрэлэтыгъэ пчъагъэр къа-лпытэщтыгъ. Тлоклищрэ пшы-кълуфхэрэм пчъагъэр зынэсым судьям «оры алэрэ чыплэр зыубытыгъэр, укъэуцужьы хьущт» къыригъэкълэу ылэ къы-лэтыгъ.

Ащ нэужым Аслъан кило-грамм 32-р щэ горэм къы-лэтыжыи, «икьугъэмэ, икьугъ — зэрэшъулу» къыригъэкълэу лъэшэу гирэр дидзыйи, чэрэ-

гъуэ ыпашъхьэ къыригъэфэ-жыгъ. Судьяр къыфэгъушлуи клалэр купым къызыхьэуцожь-ым, ыдэжъ зезгъэхьыгъ. Сшлогъэшлэгъонэу ыбгъэ шьу-амбгъуи, ыпшэ пытэ гъуи, ылэкъо пкъыехэми, щэбзэпс фэдэу лэ лыпцэ гъэлпсыгъэхэ-ми «мэшэлахь, адыгэпкъ шып-кэ ил мы клалэм», слозэ сая-

лпыттыгъ. Шьоджэ Аслъан Ибрахимэ ыкьор мы лъэхь-аным илъэс 35-м илэгъо-блэгъу итыгъ.

Пчэдыжъ нэфшъагъом джы-ри тыгъэу къэмылгъэгъагъэм къыфхэрэ жьы стырыр зэхапшлэу кълышом къырэчъэ. Аслъан, зэ-рихабзэу жьэу къэтэджыгъэу ылэпкъ-лъэпкъхэр епсыхьэх: гантельхэми тлэкълэ арыджэгугъ, турникым пыгъуалъхьы заулэрэ зилэтыгъ. Гирэри зэриджэу. «Тыгъэр къыдэмыкълуаеэзэ губ-гъор къэлпыхьэхьээн фае. Ау, «тыдэ хьун шкълэхьужьышхор?» слюу, зыгъэрэхьатыжъэу сыгъо-лпытжыи фэягъэп. Джы енэгъу-ягъо сызылпытхьущтыр зэлэхы-гъахэу къэлэ бэдзэрым ащэу илпыткълэ...» — ышъхьэ къыхьэ-гъэ гупшысэхэм къагъэгумэкълы-гъэу, гүлэзэ шагум дэт кра-ным члэуцуи, ыбг нэс зитхьа-кълыгъ. Пчэдыжърэ гунэкълэу лэгум зыдэкълэу ишъхьэгъу-сэ ыгу къызызэрэорэр ешлэти, фэмые хьатэу пщэрехьаплэм фиуэнкълыгъ. Гъэучылалэм дэт шхынхэр ыгъэстырыжъэу апы-мылгъэу хьалыгъузэтэкълэ лэшлэм щэ чашкэр тыришъухьы. Аслъан шагум къыдэкълыгъ. Тыгъэр гүлэпэзэ огум къыдэкълуаештыгъэ. Аслъан лэбэкъу заулэ къы-дзыгъэу, зыгорэ къеджэрэм фэдэу къышыхьуи къызылпыт-кълыгъ, ау шагум зы дэтэу ылъэ-гъугъэп. Тлэкълэу къэкълуагъэу гу-мэкълэу гүлэ ор горэм къыуцу-хьагъэ фэдэу ыпкъыкълэ къы-шыхьуи ыбгъухьэмкълэ плъагъэ, зэлпытэкълыгъ, ау нэлпытэгум зи къызымыфэм икло хигъэгъуагъ. Къоджэ цыпэм лүлэ шьоф-тлупшыгъэр унэгъуашкълэхэм кълуаплэ афэхьугъагъ. Зыгъэ-шхэкълэу, тлэкълэу онтэгъу хьухэрэп пчыхьэр зыхэкълуатэкълэ клэжыи-кълэ шъхьахьэхэу, «пчэдыжъ къыдафынышъ, мыщ джыри тыкълэкълэжышт ныла» алорэм фэдэу мыщ шызэхэгъолъхьажь-хэу къыхэкълыштыгъэ. Ар Аслъан ешлэти, «а лъэныкъом къы-щезгъэжъэн» ылуи, а шьофымкълэ ыгъэзагъ.

Непэ адыгъ къуаджэхэм апэлулэ шьофхэр къаупкълыхьэ-хэми, унэе губгъохэр алэжыи-ми, перестройкэм илъэхьан шьофхэр агъэкълэбзэнхэр, губ-гъохэр зыгорэм ылэжыи хьэрэ-

хэгъэкли, былымышъхьэ 5000 фэдизыр зыщалыгыштыгъэ къа-къырхэр, бетоным хэшлыкыгъэ силос гъэтылпытлэхэр, ветпун-ктхэр, тлэку-тлэкълуэ зэбгырат-хыгъэх. Афэмыхьышт бетон хьэкълуашьохэр зэхатхьыхи, пкъэухэри къычлэтыхьыхи, псы-нэм къытешэу телъ кольцом фырикълужьэу къытыратхьы,

цыфым фэдэу щэлущтыгъэ. А щэлур нахь дэгъу хьу къэс Аслъан зэрэбыбштыгъэм къы-щыкълэу къышыхьущтыгъ. Ошлэ-дэмышлэу хьадагъэхэм ахэт зыхьукълэ цыфхэр зэрыгушчы-лэхэу «Клэлэ тхьамыкълэм ныб-жыкълэшхоу дунаир ыхьожьыгъ», «къыклэныгъэхэр сыдэу джы хьущтхэ?» «хэт гущэ мор ыгу джы къэкълыжыи?» зыфэллошт гупшысэхэу нэкунэпс зышлы-щтыгъэхэм джы мэхьанэ зэра-мылэр, ежъ паекълэ сыд алоштим джы зэрымгыгъэгумэкълэрэ зэ шъхьаеи Аслъан ыгъэшлагъоу къыубытыгъ.

— Зэрэхьурэмкълэ, ллэныгъэр къышинэхэрэмкълэ къыныломи, ащ фэдизэу ллэрэмкълэ гумэ-кълыгъошхоп, зэриджэрэп, зэхи-шлэхэрэп лломи хьущт, — рэ-хьатэу Аслъан игупшысэхэр

Ключ

Новелл

тракторхэмкълэ зэбгыралъэшъу-жыгъэх. Ащэзэ алэкълэуэтэщты-гъэхэр зыщыкълуэтэрэм шычла-дзыжъэ, тыдэкли бетон къу-тафэхэр шьофхэм арыз хьугъэ. Къунчыкъохьаблэ МТФ-ри мы гъогум рыкълуагъ. Ащ къыхэкълэу былым ебзыкълэ гъэшъоклыгъэ бгынэгъэ гектар заулэм уцышхо къытекълэу ригъэжъагъ. Ар уна-гъохэм яшкълэ тлэкълуу къэнагъэ-хэм яхьуллэ-пшыплэ хьугъэ. Пырамыбжъ, цырыбжъ, уцыжъ кълыхьэхэр лэкълэ луишхьэхэзэ Аслъан ахэм ахэхьагъ. Тлэкълэу зэкълуатэм, цырауажьхэри нахь макълэ кълэхьугъэх, былымхэм хаутыгъэ лъагъохэри ыпэкълэ кълэлъэгъуагъэх. А лъагъохэм нахь псынклэу яклэу шлоигъоу афиуэнкълыгъ. ...Лъэбэкъу зыгълэ-ыдзыгъэу зэкълэм уцыжыи, лъа-гъуи, губгъуи лэкълэлодагъ, жьы-шхом ыгъэчэрэгъумэ зэрихьэзэ члэ зымылэ гъуанэ горэм ибы-бэрэм фэдэу къышыхьугъ. Аслъан гүлэзэ зиплпытхьэщтыгъ. Зыдэбыбырэмкълэ, нэм ерэгъэдэдэу къыубытэу, нэфынэ горэ чыжъэкълэ кълэлъагъоштыгъ. Ау ащ нахь пэблагъэу ебыбылэ къэс нэфынэр нахь псынклэу лубыбыкълэрэм фэдагъ. Къызы-зэлпытэкълым — нэфынэ куу гъунэнчъэу ынэ къыпэшлофагъэр нахь цыкълэу хьуэзэ лубыбыкълэ-штыгъэ. Ыбгъухьэмкълэ зиплпыт-хьэмэ, нэкур къыритхьэу шлун-кълэб. Чылырэмэу ащ къы-хьурэм гур егъэдэи. Пкъыр зэхэзымышлэжырэ гур зэго-уыштым фэдэу, тхьакълумэнэ-лусыр къылуигъаоу аужырэ къарыумкълэ лъыр къырифэкълэ-штыгъ. Цыфэу «телыкълыхэрэр» мыщ фэдэ гъочлэгъ гъунэнчъэу шыбыбыхэу алъэгъугъэу къы-зэрэатхьыжырэ Аслъан мыщ дэжыи ыгу къылэдагъ. Аужы-рэ гупшысэу ышъхьэ къыхьа-жыгъэр къэзыуцухьэрэ дунаир мэкълэ-маклэзэ инэплъэгъу зэ-рикълэрэ ыкли зыми ымыгъэгум-экълэу ыгукълэ рэхьат зэрэхьу-рэр ары. Шагум къыдэкълэу зэ-хьум зэхихыгъэгъэ макъэр ыкълэб дэдэ къышыхьугъэ фэ-дэу къышыхьугъ, ау ар джы къаджэщтыгъэп, куоштыгъэп — къыфэмылэтышт хьылэзэ клэлэрэ

кълуасэщтыгъ... Уахьтэу кълуа-гъэр зыфэдизыр хэт къыуион, ау Аслъан пчэдыжъ джэмакълэр шъабэу ытхьакълумэ джыри итэу къышыхьугъ. Ау а макълэр джы гүлэу, нахь гумэкълэу кълуштыгъ.

«Мы макълэр сыдэу синэ-луаса, сыда зыфаер, хэтэ ар зымакълэр, сыда мыщ фэди-зэу зыкълэгумэкълэрэр?» ылозэ, мэкълэ-маклэу Аслъан ынэхэр къызытэрихи макълэр къыздилу-кълэрэмкълэ плъагъэ. Чыжъэу, чыжъэу а къызызэрибьэбштыгъэ гъочлэгъ гъунэнчъэм ыцыпэкълэ пшэгъоу нэф горэ кълэлъагъо-штыгъ. Макълэри а лъэныкъо-мкълэ къылуыкълэрэм фэдэу Аслъан къышыхьугъ. Макълэм къылоуэрэ зэхифы шлоигъоу клэдэлукълэу ылэхэр зэрэды-игъэм, ыпхэкълэ зэрэчъылэм, ыт-хьыцлэ зэрэфэмыгъэсысырэм гу алъытагъ. «Хьадрыхэ клэжыи-гъэхэм алэпкъ-лъэпкъхэр зэхашлэу, гупшысэнхэ алъэкълэу шытмэ сыдэу гъэшлэгъона!? Адэ тыдэ щыла чэфынэу къысашэкълыжы-гъэр? Ари сыда зыкълэшэкълэ плокълэн фаер, умыгъэгъэбэштмэ зэрэуишкълэагъэри шлэрэп, — ылозэ, пыдыиыкълэрэ пхэкълым къыришэкълэу шлоигъоу Аслъан лэхьуамбэхэмкълэ мэкълэ макълэу шэкълэу фыжыи лыхьыу фе-жъагъ. Лыхьыуэр лэхьуамбэхэр псынжыиыпс чыылэм зэрэщылъы-хьохэрэр ошлэ-дэмышлэу Аслъан къызызэхьылагъ. «Арэп, мы псынжыиыпс дэдэм сибэн шамы-тыгъагъэмэ чыплэу гъушъэу къунчыкъохьаблэ кълэлъэхьом дагуатэщтыгъэба?» ылуи, кълэ-жыи лэтыгъэм члэуахьо шло-игъоу ыпкъ тлэкълэу къылэтыгъ. Мыщ дэжыи кълэуэнэ пхьэм-бгъухьэми зэрэнэмысыгъэр, чэ-фын фыжъэу къырашэкълыгъэми ыли ылакъуи зэрымгыгъэхьу-рэр ыгукълэу къыубытыгъ. Лэбэ-лъабэзэ джынс гъончэджэу, басымэ джанэу, кроссовкэу пчэдыжъ къызышылъагъэхэр зэрэщыгъэр къызыгурэлэм къы-зышылъэтыгъ.

«Адэ бэным сыдэмылэмэ, тыдэ сыщыла?» — упчлэу шъхьэм кълэдажъгъэм акъы-лыр мэкълэ-маклэу къыдэушы-жыштыгъэ.

Аслъан ыгукълэу лъэшэу къы-

зыштагъэр метри 10 — 15 фэдиз зыгуыгъэ колхоз псынэ чӕдзыжыгъэм ычӕ зыри-тыр кызышӕр ары. Мыр кӕуаджӕм пӕчыж, зыфашыгъӕгъӕ былымӕгъыплӕм цыфхӕр шы-лӕжъжӕхӕрӕпыш, укууагъӕкӕи цыф зӕхихыштӕп. Ишкӕлӕ лы-хъоу еж фӕд горӕ зӕгорӕм гъошӕгъӕу мыщ кыхӕхъанкӕи хъун. Хӕкӕлитӕкӕуӕп. Цыраужь закӕ. Цыфхӕр хӕгъӕкӕи, псынӕм илӕгъо-блӕгъу былымхӕмкӕи ац фӕдизӕу кӕуӕплӕп. «Мыщ фӕдиз зыкууагъэм сыкызысӕм слӕпкӕ-лӕпкӕхӕм ащыц зыри-мыутӕу е зӕпимыкӕу хъун ылӕкыштӕп, ппыр-стырым сы-хӕтӕу джы кӕсымышлӕрӕгоми», ылуи Аслӕан джыри ылӕхӕри, ылӕакъохӕри, ыбги, ытхыцӕи ыгъӕсысыгъӕх. Къӕтӕджыгъ, тӕысыгъӕ, зыгъӕчӕрӕгъу — фыкыуагъӕ илӕгъӕп. Ау лӕз-

зӕхӕхын» ылуи, Аслӕан куоу ригъӕжъагъ. А гугъӕм тӕкӕлӕ ыгъӕшӕхъугъӕн фае, би те-мышлӕу Аслӕан ымакӕ зыкӕлӕ-дӕлукыжыым зӕрӕрилӕшъо-гъӕ-лӕр, кызыримыкыжыӕрӕр кы-гурылуагъ. Зыгорӕ псынӕм блӕкыми, джы макъӕ ригъӕ-шъыжыын ылӕкыштӕп. А гуп-шысӕм ошӕ-дӕмышлӕу Аслӕан кыгъӕштагъ. Хӕкыплӕ адӕ шы-лӕжъба? Бӕрӕ Аслӕан хӕкыплӕм ӕгупшысагъ, ау лӕныстӕ зӕкӕ-хыгъӕм фӕдӕу лӕхӕмрӕ ылӕ-къохӕмрӕкӕлӕ псынӕ дӕпкыым ӕгъӕкыгъӕхӕу зӕрӕфӕжъӕ-гъӕм фӕшъхъаф кыфӕугупшы-сыгъӕп. Ылӕхӕр, ылӕакъохӕр псынӕ дӕпкыым шымыцӕлӕн-хӕу басымӕ джанӕу зӕлитхы-гъӕр арищӕкӕи, Аслӕан кыдӕ-кӕуаеу къӕжъагъ. Хӕкыплӕ за-кӕоу илӕм илӕгъо зӕрӕтетыр ылӕзӕ, Аслӕан мытхытхъу

кӕоожы, аужырӕ гупшысӕм хӕкыплӕ закӕоу кыгъотыгъӕм лӕытхъуагъ. лӕпӕхӕмкӕлӕ псынӕ лупшӕр ыубыти ылӕакъохӕ-кӕлӕ адӕр псынӕбгъум зыкылуи-дзыгъ ыкӕи ыпкӕу джы псынӕ дӕпкыым голъ хъугъӕр кы-лӕтынӕу кырыугъ, ау ыпкӕ ылӕ-тыжышъунӕу ылӕхӕм къарыу ахӕлыжыгъӕп. Псынӕ дӕпкӕу лӕхъуамбӕкӕлӕ зызыхыгъӕнӕрӕм кытыричырӕ лӕбжӕнӕхӕми, бетоным рищырӕ кышъоми гур кӕгъӕцӕлыкӕу зӕрӕузырӕр Аслӕан зӕхишӕжышъыгъӕп псынӕм зӕрифӕжыӕрӕр кызыгу-рӕлом. «Ычӕлӕ сызӕрӕнӕсӕу, спсӕ цыкӕлӕ хиутышт» — аужырӕ гупшысӕр Аслӕан кыуыбыты-жыгъ. Ау джӕ акъылӕу кӕуасӕ-рӕмрӕ псӕ цыкӕлӕу пкӕыр зыб-гынӕу ежъагъӕмрӕ азыфагу кы-дӕфӕгъӕ такыкӕ занӕм Аслӕан ищӕлӕкӕлӕ-псӕуӕкӕи, сӕмӕр-

итым дӕплъӕмӕ, чъӕм хилъӕ-шъуагъӕм фӕдӕу иакъыл шы-оужызӕ, бӕрӕ псынӕчӕлӕ чъӕлӕм илӕыгъ. Арӕуштӕу шӕлфыӕ ицӕлыкӕлӕгъом ятӕр янӕрӕ кы-ралорӕмрӕ кырагъӕлӕгъурӕмрӕ ахӕмыкӕлӕу ынӕгу кӕкӕлӕжы-шъыгъӕх. «Уятӕ шысӕ тех, си-клӕл. Идагъо паекӕлӕ (Аслӕан ятӕу Ибрахымӕ цыкӕлӕу зым кӕфӕхӕи, ылӕ зӕпикӕи, зы лӕр гуахын фаеу хъугъагъӕ) зыгу ӕгъун цыфхӕм кӕхӕкыми, еж ац паекӕлӕ зымыгъӕтхъамыкӕлӕу зы лӕп, лӕлӕтӕм ашӕлӕштым фӕдиз зы лӕкӕлӕ ылӕзӕз кы-хыгъ. Еплӕи ар мӕкӕу зӕр-орӕр!» Ар янӕ зылӕкӕлӕ, шӕмӕ-джыкӕыр ибырыпх дӕгъӕнагъӕу ятӕ мӕкӕу зӕрорӕр ынӕхӕм кӕкӕлӕуцӕшъыгъ. «Еплӕлӕ ац пхӕ кызырӕишӕрӕм», «еплӕ уятӕ кушъхъӕфӕчӕр кызы-рӕрифӕкыӕрӕм», «еплӕ ар псыб-ланӕм фӕдӕу иджанӕхӕр лӕ-закъомкӕлӕ ылӕгъӕу ылӕакъо-хӕмкӕлӕ есызӕ псыхъом зӕри-сыкыӕрӕм» зылӕкӕлӕ, ахӕр зӕкӕлӕ Аслӕан ынӕгу кыкӕлӕуцӕжы-шъыгъӕх. «Хъадӕгъум нӕмыкӕ хӕкыплӕ зымылӕ шылӕп» ады-гӕхӕм алуагъ, сикӕлӕ. Уятӕ сьд фӕдӕ лӕфыгъуи хӕкыплӕ кы-фигъотышъыгъ... Игупсӕхӕм апай, сыгу цыкӕлӕ ымышыным пай, шъош пай ар ыпсӕ зыфемыб-лӕжышъыгъӕр, цыф псаубӕ-ми афӕмышлӕштыр зыкӕишӕ-шъыгъӕр! Уятӕ шысӕ тех, тех, тех...» Джы Аслӕан лӕгум кыдӕкы зӕхъуми, псынӕм ифӕ зӕхъуми ытхъакӕлӕм кылошъы-гъӕ макъӕр зӕкӕлӕм кышӕлӕ-жыгъ. Ар янӕ Аслӕангуащӕ ымӕкӕгъ. «Адӕр дунаими сянӕ тхъамыкӕлӕр шызгъӕрӕхъатырӕп сьд тхъамыкӕлӕгуа сызыхӕфа-гъӕр?... Сисабый цыкӕлӕхӕм сьд фӕдизӕ ахӕхӕкышъыгъ?... Сшы-хӕм... Сиунагъо фӕсшӕн фаеу сапӕ илӕ заулӕр хӕт джы афишӕшъа...?» — Аслӕан ышъ-хъӕ гупшысӕ гомылоу кытад-жӕхӕрӕм кызытӕрачы хъуи пы-тӕу зӕкӕиубытагъ. Ау ардӕдӕм упчӕ хъазабхӕм кӕафырзырӕ бгъӕм кыдӕуӕгъ гырз макъ-ӕр абгынӕжыгъӕ псынӕжыым идӕпкӕ джашӕомӕ ащычӕрӕгузӕ дӕуайи, кӕушӕлуцӕырӕ ӕгум зӕкӕлӕм зыхилӕшъуагъ... Ац дыхӕтӕу Аслӕан ышъхъӕ кӕ-чӕрӕрӕгъузӕ псынӕ псыжъ чъӕлӕм къарыунчъӕу хӕфӕ-жыгъ. «Къӕтӕдж, Аслӕан, къӕ-тӕдж, нынӕ! Умычый сӕло! Къӕ-тӕдж, сикӕлӕ! Угу умыгъӕкӕлӕ, мары уяти...», — янӕ игуӕлӕ макъӕ кушӕ орӕд фӕдӕу акъ-ылӕу кӕуасӕрӕм зӕ кыуыбы-тыжыгъ...

«Уянӕ уемыдӕлуужъӕу сьдӕ кӕхъуӕгъӕр!? «Къӕтӕдж» аломӕ, къӕтӕдж! — дунаим зыхыгъӕкӕ-кӕн цымылӕ мӕкӕу шъӕбӕ пы-тӕу ытхъакӕлӕм кылуагъӕм зӕ-кӕлӕм Аслӕан ынаплӕхӕр кыри-гӕлӕтыгъӕх. Ятӕу кышъхъа-ры-хъагъӕм ымакӕу зӕрӕзӕхӕу, зӕресӕгъӕу, Аслӕан кызышы-лӕтыгъ, — Дунаир джыри кӕ-дыжыгъӕп. Уӕбӕджыгъӕм гъӕ-шӕлӕгъона!? ӕгупшыс! Хӕкыплӕ зымылӕ шылӕп, шылӕп, лӕп-ӕп». Аслӕан зиплӕхъӕу тӕкӕлӕрӕ псынӕчӕлӕм итыгъ, псынӕ кышъо чъӕлӕу зыкӕлӕртыгъӕм иакъыли мӕкӕлӕ-макӕлӕу кыгъӕушъыжы-шъыгъ. Ау ац мӕкӕу лӕпӕлӕхӕри дӕкӕлӕдыжышъыгъӕх.

«Я, си Алахъ закъу, «хъа-дӕгъум фӕшъхъаф хӕкыплӕ зымылӕ шылӕп» ало, хӕкыплӕ кӕзӕбгъӕгъотынӕу сыолӕлу, мощ фӕдизӕу зидунай зыхъо-

жыгъӕхӕ сянӕ сьти сӕмыгъӕ-гъӕпцӕймамӕхӕу, ягунахы кы-стемыгъафӕу», — гугъӕплӕ за-кӕоу кӕнӕжыжыгъӕм Аслӕан зыфигъзӕзӕгъӕу ишъыпкӕу ӕлӕ-лушъыгъ...

Бӕ тыримыгъашӕу сӕмӕ-губгъур дӕгъзӕзыгъӕу псынӕчӕлӕм игъуалъхы ылӕхӕмрӕ ылӕакъо-хӕмрӕ псынӕпкыым ӕгъӕкыгъӕу бгъунджӕу кыдӕкӕлуаеу ригъӕ-жъагъ. Псынӕшъхъӕм кызы-рӕнӕсӕу ылӕ джабгъурӕ ылӕкӕу джабгъурӕкӕлӕ пытӕу псынӕ дӕп-кыым заригъӕкӕуи, лӕкӕу сӕ-мӕгумрӕ лӕ сӕмӕгумрӕ псынӕ лупшӕлӕм кытыридзагъӕх. Къа-рыу тӕкӕлӕу кыфӕнӕжыгъӕмкӕлӕ кырыуи ыпкӕ кӕлӕзӕныкӕуи псынӕлупшӕлӕм кытыридзӕжыгъ. Ауштӕу псынӕ лупшӕлӕм тӕлӕсы-хъагъӕу, такыкӕ заулӕрӕ Аслӕан тӕлӕыгъ...

Зӕрыфӕгъӕ чыплӕ кыным шыпӕкӕлӕкыгъӕ отӕрыр Аслӕан кызыеухым зи тымылоу, ац кыгъӕушъыгъӕ гупшысӕхӕм та-убытыгъӕу бӕрӕ тышысыгъ.

Ары... Ац сыкызыхыжы-гъӕр сянӕ ишӕлулӕгъу, сьтӕ икӕарыу! Ахӕм апсӕ цыкӕлӕхӕу гулӕгъӕхӕр ары сӕ непӕ уапашъ-хӕ джы сизгъӕсырӕр. Къыз-дӕхъашхынхӕри кӕхъун «псына-чӕлӕм уифӕжы кӕс зыгорӕм уеутӕкыгъ, ахӕм кыптырашӕгъ нахъ, тӕ кыбгъӕкышъ?» алови, ау псынӕм сифӕжы зыхъукӕлӕ сызӕлимыутынӕу е сыкыдӕкӕ-ежы зыхъукӕлӕ сянӕрӕ сьтӕ-рӕ кызырӕсӕкӕлӕшъыгъӕхӕм непӕ кызынӕсыгъӕми сицыхъӕ тӕлӕ. Кылуатӕрӕр сшӕлош мӕ-хъум е мыхъурӕм зӕригъашӕлӕ шӕоигъоу Аслӕан сынӕхӕм ишъыпкӕу кӕакӕлӕлӕзӕ кы-пидзӕжыгъ. — Ахӕм ялӕужхӕр бӕрӕ скышъо тӕлӕыгъӕх. Гъун-джӕмкӕлӕ ахӕм сӕ бӕрӕ сьп-лӕыжыгъ. А псынӕм ахӕр агу шӕзгъӕлӕжыгъӕхӕп умыло..., — инӕплӕгъу чыжъӕу, ошъо къатиблымӕ акыб ыгукӕлӕ шы-лӕхъорӕм фӕдӕу Аслӕан ппы-зызӕ, игупшысӕхӕм сацигъӕ-гъуазӕшъыгъ. Ау тӕкӕлӕ-тӕкӕлӕу зыкыишӕжы кылухыжыгъ, — цыфым къарыу ин дӕдӕ ылӕпкӕ-лӕпкӕхӕм ахӕлӕ. Ар уцӕлӕфӕ умыпсыхъаныр, умы-гъӕпытӕныр псӕ цыкӕлӕмкӕлӕ жъа-лымыгъ! Ар псынӕчӕлӕ чъӕлӕм сизгъӕшӕыгъӕ гупшыс. Псӕу кыуатыгъӕр кызбгъӕгъунӕжы-нӕу къарыу уилӕн фае. Джар сышӕлӕфӕ зы такыкӕкӕи джы зышъызгъӕгъупшӕжышътӕп — зӕресфӕлӕкӕлӕ спортым сы-пылӕ, сыгу зыфӕгъуӕхӕрӕри, хӕти пылӕхъӕ сшӕоигъу.

Мыщ дӕжыым апӕр чыплӕр зӕриубытыгъӕм фӕшӕлӕ Аслӕанӕ шухъафтын кыратынӕу пчӕ-гум зӕрӕрагъӕблагъӕрӕр мӕкӕу лӕшкӕлӕ кӕлуагъ. Спортивнӕ майкӕр шыгъӕу пчӕгум фӕзы-узӕнкыгъӕ кӕлӕу зылыпцӕ гъӕ-псыгъӕхӕр зылӕпкӕ-лӕпкӕхӕм ащиджӕгъуӕхӕр цыфхӕр лӕгу кыфӕфӕтӕохӕзӕ кыпӕгъокыгъӕх.

Ац сыкӕлӕлӕлӕлӕзӕ, псынӕчӕлӕ чъӕлӕ куоу ар кызырӕкы-жыгъӕм сӕ ситӕу, джӕмышхӕр кӕлӕмрӕ анӕх онтӕгу кӕзымылӕтыгъӕ пкӕыр кӕзӕ-зӕу, сыгу икытӕуи кӕлӕсӕу кысшыхъугъ. Сыкӕзӕтагъӕу сыкызыдӕплӕм, «ахӕм ялӕ-ужхӕр бӕрӕ скышъо тӕлӕыгъӕх» ылӕзӕ кылуатӕ зӕхъум, Аслӕан сынӕм къазыфыкӕлӕлӕ-шъыгъӕр кызыгурылуагъ: лӕ-пылӕгъу уимылу а колхоз псынӕм ухӕтыми кыкыжыгъӕо-гъ.

Кӕзӕзӕнӕ Юсыф.

Гъунӕнчъ

шӕу зӕхишӕу ыблыгу чӕгъхӕр бжыбжышъыгъӕх. ...Джы ыгу нахъ лӕсагъӕу псынӕм кызы-рикыжышът шыкӕлӕм Аслӕан ӕгупшысӕу ыублагъ.

Апӕ ар ац фӕдизӕу шӕло-фыгъӕп. Бетон кольцӕхӕм язӕ-тегъӕуцӕуӕлӕхӕм афӕхъӕр тӕуа-кӕлӕхӕр кызыфигъӕфӕдзӕз кы-дӕпшыенӕу фӕжъагъ. Ау апӕр кольцо зытӕлӕр кызырӕкӕлӕ, ылӕапӕхӕр хӕгъӕкӕи, ылӕхъуамбӕхӕр зыдигъӕфӕн тӕуакӕлӕ ахӕм ямылӕу зӕтӕлӕ хъужыгъӕхӕу кычӕлӕкыгъ. Тӕуа-кӕлӕ горӕм лӕхъузӕ, ылӕкӕлӕлӕ лыпцӕ гъӕпсыгъӕхӕм афӕмы-шӕлӕу кӕкӕлӕзӕзыгъӕх, убытыплӕ зымыгъотырӕ лӕпӕхӕмкӕлӕ псынӕ кышъӕр рищызӕ, ошъогуи кы-зыгъӕм фӕдӕу «дымб» мӕкӕу-шхо кыгъӕлӕу псынӕчӕлӕм ифӕ-жыгъ. Ау, Алахъымкӕлӕ шы-кур, псынӕчӕлӕм зыцынӕсышътым зыгорӕм ылӕпкӕ-лӕпкӕхӕр ымы-гъӕфыкӕном фӕшӕ кычӕлӕуцӕ-гъӕу дӕлӕшъуаеу фӕдзӕз рӕ-хъат хъазырӕу псынӕчӕлӕм ифӕ-жыгъ. Джы Аслӕан кыгуры-луагъ псынӕм икыкыжыын псынӕкӕлӕ кызырӕфӕмыхъушътыр. Ау ац ыгу кӕлӕдыгъӕп — тӕыси, мыгулӕу шыкӕлӕу шылӕхӕм зӕ-кӕлӕми ягупшысагъ. Пкӕыр зан-кӕлӕу псынӕ дӕпкыым зӕрӕдӕ-мыкӕлоешъушътыр кыгурылуагъ. Лӕныстӕ зӕкӕлӕхыгъӕм, е (Х-м) фӕдӕу ылӕхӕмрӕ ылӕакъохӕм-рӕ ыушхуи дӕпкыым ригъӕкыи тӕкӕлӕ-тӕкӕлӕу дӕкӕлоенӕу фжъагъ: зы кольцӕ нахъ дӕмыкӕлоягъӕу ыкӕлӕгъӕмрӕ ыпкыхӕр зӕрӕды-игъӕхӕмрӕ зызӕрегъапшӕхӕм, а шыкӕлӕмкӕлӕ кызыримыкы-жышъушътыр кыгурылуагъ. Кольцӕ зӕтетӕплӕхӕм пхӕ хъа-лыр адигъзӕзыхъӕм, теуцӕм, дӕлӕбаемӕ ышъхъагъӕлӕ ятӕлӕнӕрӕ хъалӕу хилӕгъӕм зыригъӕлӕтызӕ ылӕакъо зытетыр кыхитхыжы-мӕ кылӕлӕтым ышъхъагъӕлӕ дилӕуз ӕплӕынӕу ыгу кӕкыгъ. Ау пхӕмбгъужъӕу псынӕм кыифагъӕу илӕыри шъугъӕу кычӕлӕкыгъ, зӕрӕфаемкӕлӕ ыгъӕ-фӕдзӕнӕу зы бжиз фӕдизӕи кыхӕкыгъӕп. Хӕкыплӕу Аслӕан кыфӕнӕрӕр нахъ макӕлӕ хъу кӕс гур кӕзӕбырысыр-шъыгъ.

«Хӕт ылӕлӕрӕ зыгорӕ лӕгъо-блӕгъум кыхыагъӕм сыкы-

икуарыу фӕсакызызӕ, лӕпӕшӕи нахъыбӕ зычӕзыу лӕмкӕи лӕа-къомкӕи ымыдзӕу кыдӕкӕлуае-шъыгъӕ. Псынӕ гузӕгум кы-зӕсым ылӕ-лӕкӕу дыигъӕхӕ-ри ыпкыи зӕхишӕжышъыгъӕп. Ау гъӕшӕлӕгъонӕу ыпкыкӕлӕ псынӕкӕлӕ кӕхъуӕгъӕу, гугъӕри

нахъ кӕпытагъӕу Аслӕан псынӕ лупшӕлӕм кӕсыгъ. Ытхыцӕ — гъӕзыгъӕм жы шыт тӕкӕлӕи кырычъагъ. Жъӕу кышӕрӕ-ри нахъ кӕзбзӕгъагъ. Ау ошӕ-дӕмышлӕу «зы такыкӕ горӕкӕлӕ чы лӕапӕлӕм сытеуцӕжышът» зычилоштым Аслӕан ыгу кӕ-кӕлӕдыгъ. Ылӕлӕу е ылӕкӕуитӕу яз псынӕ дӕпкыым ӕмыгъӕкы-гъӕу адришъымӕ яз ыгъӕсысыни кылӕлӕтыни ылӕкыӕрӕп. Ылӕа-къохӕр кылӕлӕтӕу псынӕ лупшӕлӕм тырилӕхъӕм, ылӕлӕу дӕпкыым ӕгъӕкыгъӕ кӕдыӕхӕр кӕцӕлӕ-лӕхынхӕш ышъхъӕ ӕгъззы-хыгъӕу псынӕм кыифӕжышът. Дунӕ дахӕм ижъ лӕшӕу кы-шӕжыгъӕ кӕдыӕу, ар ыгу кышӕу кышӕном зӕрӕпӕчжъӕр кызызӕхишӕлӕ. Лӕкӕу ыкӕи лӕ-пшъыгъӕхӕм пуд шъӕрышъӕ апышӕлӕгъӕ фӕдӕу кышъыхъугъ. Шӕзӕпкыым фӕдӕу ытхыцӕ гъӕзыгъӕи дыигъӕ — зӕхишӕ-жыӕрӕп... Гуу кӕлӕдырӕр кӕлӕ-

кӕу фӕдӕу пцӕу ыусыгъи, тхъагъӕпцӕыгъӕу зӕрихъагъи, гунахъу лӕкӕлӕшӕлӕгъӕхӕри ынӕгу кӕкыжыжыгъӕх. Ежъ шӕоу ылӕа-гъӕхӕри, хӕукӕоныгъӕу лӕкӕлӕшӕ-гъӕхӕри ылӕгъужыынӕу игъо ифагъ. «А, си Тхъӕ лӕапӕ, сьдӕ мыхъун сымышлӕу, акъылӕу

кысӕптыгъӕр шӕум зыкыфӕсы-мыгъӕлӕжъагъӕр?» — Аслӕан лӕгъоужыгъӕу игъӕшӕ гъоу рычӕжышъыгъӕ. Псынӕчӕлӕм нӕмысызӕ иакъыл шыуагъ.

Аслӕан илӕс зышыплӕм ит фӕд. Уц шхӕонтӕ дӕхӕхӕмкӕлӕ фӕлӕгъӕ шӕофыр джӕгум хӕ-тӕу зӕпичи, гъуахъозӕ мыжъо-хӕр зӕзыутӕкӕлӕр псыхъом инӕпкӕ гъунӕ дӕдӕм лухагъ.

— Нӕпкыым улуымы! Уӕфӕ-хышът, сикӕлӕ! Улуымы-хъ-хъ-хъ, — гулӕм, куозӕ кӕачы Аслӕан нӕпкыым кылузышъыгъӕ бзылӕфыгъӕм ымакӕа, хъау-ми пытӕу кӕзыубыти кылузы-дзыгъӕ лӕр ара — кӕшӕлӕгъо-ягъ, ау ац ыгъӕштагъӕу кызышы-лӕлӕти шхъаеу, ылӕпкӕ-лӕп-кыми атемытышъоу псынӕкӕлӕу зӕхӕфӕжыгъ. Зӕрӕшъылыгъӕм ибагъӕ Аслӕан кышӕлӕжыӕрӕп. Ау чъӕы нӕхъо-нажъом хӕтым фӕдӕу иакъыл кӕакомӕ, ошъо нӕгу цыкӕлӕу хъураеу ышъхъагъ

СПОРТСМЕН, ТРЕНЕР АНАХЪ ДЭГЪУХЭР

Шъуимедальхэм ахэжъугъэхъонэу шъуфэтэлэ

Адыгъ Республикэм испортсмен ыкIи итренер-кIэлэгъэджэ анахъ дэгъуи 2014-рэ илъэсым кыыхахыгъэхэм «Адыгъ макъэм» еджэхэр ащытэгъэгъуазэх. Зэнэкъокъум изэхэщкIо куп республикэм физкульту-рэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф пэщэныгъэ дызэрихъагъ.

Спортсмен ыкIи тренер-кIэлэгъэджэ анахъ дэгъуи 10-р кыыхахыгъэхэм фэшI зэфэхьысыжхэр зышIыгъэ купым хэтыгъэх С. Кочевар, В. Даниленкер, А. Павленкер.

Спорт еджаплэхэм, IофшIаплэхэм пэшIорыгъэшъу зыцIэ кырауагъэхэм купыр ахэплъагъ, зэгъэпшэнхэр ашIыгъэх.

Спортсмени 10-р

НАХЪЫЖЪХЭР

1. Алифиренко Александр

— спорт щэрыоныр

2. Ордэн Андзаур — дзю-

дор

3. Беданэкъо Заур — дзю-

дор

4. Борсэ Астемир — кик-

боксингыр

5. Евтушенко Александр —

кушъхъэфэчъэ спортыр

6. Ермолина Елена — ат-

летикэ псынкIэр

7. Пономаренко Валерий —

спорт щэрыоныр

8. СтIашъу Мамыр — ку-

шъхъэфэчъэ спортыр

9. Хэжъ Шамил — кикбок-

сингыр

10. — ШъэоцIыкIу Рустам

— дзюдор.

НЫБЖЫКIЭХЭР

1. Даур Къадырбэч — тхэк-

вондор (ВТФ)

2. Дэхъу Азэма — дзюдор

3. Егорова Марина — ганд-

болыр

4. Ермилов Игорь — атле-

тикэ онтэгъур

5. Ионов Игорь — боксыр

6. Куликовский Александр —

кушъхъэфэчъэ спортыр

7. Мэлыщэ Ахъмэд — дзю-

дор

8. Серебрянская Ирина —

спорт щэрыоныр

9. Хъасанэкъо Заур — сам-

бэр

10. Хъакурынэ Хъазрэт —

дзюдор.

ТРЕНЕР-КIЭЛЭГЪАДЖЭХЭР

1. Алыбэрд Сергей

2. Алифиренко Сергей

3. Аравин Вадим

4. Беданэкъо Байзэт

5. Беданэкъо Рэмэзан

6. Бородавкин Владимир

7. Гуляйченко Георгий

8. Сихъу Казбек

9. Суханов Сергей

10. Хъот Юныс.

Шъуналэ тешъудз: спортсмен ыкIи тренер-кIэлэгъэджэ анахъ дэгъуи кыыхахыгъэхэм ацIэхэр алфавит экIэлэпыкIуакIэм тетэу кыыхэтэутых.

Адыгъ Республикэм ищытхъу спортышхом шызылэтыхъу зэнэкъокъухэм медальхэр къащыдэ-зыхырэ спортсменхэм, ахэр зыгъэсэрэ тренер-кIэлэгъаджэхэм тафэгъушIо, гъэхъагъэу ашырэм хагъэхъонэу афэтэлэ.

КIЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

ЕшIэгъу шъхъаIэм тежэ

Мыекъуапэ футболымкIэ икIымэфэ зэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэм зыгъэпсэфыгъо мафэхэм зичэзыу ешIэгъухэр яIагъэх. Апшъэрэ купым хэтхэм ятфэнэрэ зэIукIэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

КIэуххэр

СДЮСШОР — «Урожай» — 3:4, «Картонтара» — «Ошъутен» — 2:3, «Университет» — «Чыгушъхъ» — 0:3, «Юность» — «Щагъдый» — 1:6.

«Чыгушъхъэм» дэгъоу шешIэх ГъонэжыкIо Азэма, Датхъужь Адам, нэмыкIхэри. Командэр апэрэ чыплэм фэбанэ. Тульскэм икомандэу «Урожайм» чIэнагъэ ышIыгъэп, ащ зэIукIэгъоу иIагъэр зыкIэ анахъ макI. Шылэ мазэм и 4-м «Чыгушъхъэр» «Урожайм» дешIэщт. ТекIоныгъэр кыдэзыхырэ чемпион хъунымкIэ амалэу иIэхэм къахэщыщт.

Чыплэхэр

1. «Чыгушъхъ» — 15

2. «Урожай» — 12
3. «Щагъдый» — 12
4. «Ошъутен» — 9
5. «Мыекъуапэ» — 6
6. «Юность» — 3
7. СДЮСШОР — 1
8. «Картонтара» — 1
9. «Университет» — 0.

ЯтIонэрэ купыр

Командэхэр купитIоу гошъыгъэх. Финалым хахъэхэрэм кIэух зэIукIэгъухэр зэдырIэлэщтых.

Апэрэр

1. «Ошъутен» — 13
2. «Джокер» — 12
3. «Спортмастер» — 10
4. «Улап» — 7
5. «Инфора» — 6

6. «Делотехника» — 6
7. «Юргту» — 2
8. УВД — 1
9. «Герта» — 0.

ЯтIонэрэр

1. «Кавказ» — 13
2. «Спортмастер-2» — 9
3. «Роверс» — 7
4. «Динамо» — 7
5. «Фишт» — 7
6. СОЦ «Мыекъуапэ» — 6
7. «Звезда» — 4
8. «Зарем» — 3
9. «Газпром» — 0.

Зичэзыу зэIукIэгъухэр

4.01.2015

1. «Ошъутен» — СДЮСШОР
2. «Картонтара» — «Мыекъуапэ»
3. «Урожай» — «Чыгушъхъ»
4. «Университет» — «Щагъдый».

Апэрэ ешIэгъур пчэдыжъым сыхъатыр 10-м аублэщт.

Сурэтым итыр: «Чыгушъхъэр» «Университетым» дешIэ. Датхъужь Адам къэлапчъэм дзо.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Къыблэм изэнэкъокъу

Адыгъ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ изэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкIуагъ. 2014-рэ илъэсыр агъэкIотэ-жыызэ, батырхэр щылычым ебэныгъэх. Яонтэгъугъэхэм ялбытыгъэу купхэм текIоныгъэр къащыдэзыхыгъэхэм шъуашытэгъэгъуазэ.

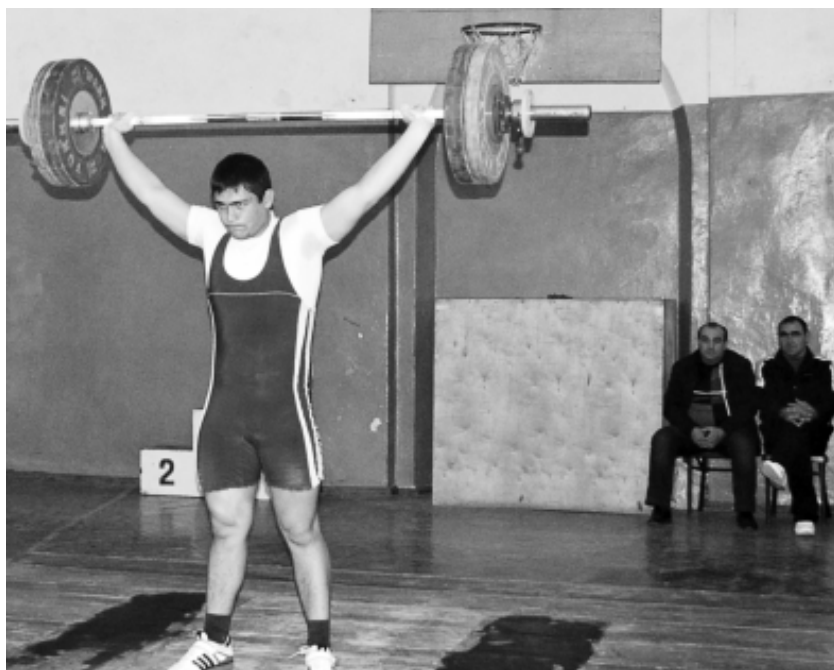
Хъышт Хъазрэтбый, кг 56-рэ, Александр Губановыр, кг 62-рэ, Выкъэ Рэмэзан, кг 69-рэ, Алексей Рудневыр, кг 77-рэ, Александр Шишовыр, кг 85-рэ, ШэкIо Рустам, кг 94-рэ, Константин Хабибулиныр, кг 105-рэ, Игорь Ермиловыр, кг 105-м къехъу.

Тиреспубликэ испортсмен 40 зэIукIэгъухэм ахэлэжьагъ. РСФСР-м изаслуженнэ тренереу Хъуажь Мэджыдэ кызырэтIуагъэу, Урысыем спортымкIэ

имастерынхэмкIэ кандидат шапхъэхэр зэрэрагъэкъугъэхэр батыри 4-мэ къагъэшпынкъэжыгъэх. Ахэр: Хъышт Хъазрэтбый, Выкъэ Рэмэзан, ШэкIо Рустам, ДышъэкI Налбый.

Къыблэм атлетикэ онтэгъумкIэ изэнэкъокъоу мэлылфэгъу мазэм и 18 — 19-м Мыекъуапэ щыкIо-щтым тибатырхэм зыфагъэхъа-зыры.

Сурэтыр зэнэкъокъоу Мыекъуапэ щыкIуагъэм кыщыте-тхыгъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбый.

Зэхъыщагъэр ыкIи кыдэзы-гъэкIырэр:

Адыгъ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:

385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхъаIэм иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжъ зы-хырэ секретары:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэIы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIоры-шIапI, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэ

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

4046

Индексхэр

52161

52162

Зак. 3293

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхъаIэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъаIэм иапэрэ гуадзэр

МэшIэкъо

Саид

ПшъэдэкIыжъ

зыхырэ

секретары

НэпшIэкъуи

Заур